

AVAIMET VIIHTYISÄÄN JA TURVALLISEEN LEIKKIIN

Leikkikentän turvallisuusuunnitelma sekä
muut ohjeet ja määräykset.

Suvi Sammaljärvi

Opinnäytetyö
Toukokuu 2014
Rakennustekniikka
Kiinteistönpitotekniikka

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Rakennustekniikka
Kiinteistönpitotekniikka

Suvi Sammaljärvi:

Avaimet viihtyisään ja turvalliseen leikkiin

Leikkikentän turvallisuussuunnitelma sekä muut ohjeet ja määräykset

Opinnäytetyö 45 sivua, joista liitteitä 22 sivua

Toukokuu 2014

Lasten leikkikenttien turvallisuus on ollut pinnalla viime vuosina. Uudet turvastandardit päivitettiin v. 2008 ja kuluttajaturvallisuuslaki ryhtyi vuonna 2011 vaatimaan jokaiselle leikkikentälle omaa päivitettyä turvallisuussuunnitelmaa. Leikkialueet tarjoavat lapselle paikan kehittää niin sosiaalisia kuin motorisia kykyjään turvallisella tavalla. Hyvin toteutetut leikkialueet tarjoavat lapselle ympäristön, jossa leikkiä omien mielialojensa ja sääntöjensä mukaan. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä lasten leikkipaikkojen rakentamista ja ylläpitoa ohjaaviin määräyksiin ja ohjeisiin. Opinnäytetyössä arvioitiin myös kuuden leikkikentän kuntoa ja laadittiin yhdelle turvallisuussuunnitelma.

Kirjallisen tutkimuksen kohteena olivat leikkialuiden suunnittelu ja ylläpito sekä aiheeseen liittyvät säädökset, lait ja standardit. Leikkialueen turvallisuuteen vaikuttavat eniten leikkivälineiden turvallisuus ja turva-alustan laatu. Näille on leikkikenttävälineiden turvastandardissa määritelty tiukat turvallisuusvaatimukset, joita tulisi noudattaa julkisilla leikkipaikoilla. Työssä käydään läpi tarkempana esimerkkinä perinteisten keinujen turvallisuusvaatimukset.

Leikkialueiden turvallisuutta pohdittaessa ei tule kuitenkaan unohtaa säännöllisen ylläpidon ja huollon merkitystä. Leikkikenttävälineiden turvastandardi esittää suuntaviivat turvallisuuden ylläpidolle. Siinä esitetään periaatteita niin asennukseen, tarkastukseen kuin huoltoonkin. Turvallisuussuunnitelman laatiminen on lain velvoittama tapa osoittaa, että leikkialueen turvallisuudesta huolehditaan.

Kiristyneet turvamääräykset saattavat tulla taloyhtiöille kalliiksi. Jos leikkikenttä on vanhan standardiston mukainen ja hyvässä kunnossa, sitä ei tarvitse purkaa. Jos korjauksia täytyy tehdä, tulee leikkikenttä korjata kokonaisuudessaan uusien, vuonna 1999 voimaan tulleiden standardien piiriin. Opinnäytetyössä arvioidaan kuuden kohteen tilannetta ja mahdollisuuksia.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Construction technology
Facility engineering

Suvi Sammaljärvi:

The keys to fun and safe way of playing

A playground safety plan and other guidelines and regulations.

Bachelor's thesis 45 pages, appendices 22 pages

May 2014

The safety of children playgrounds has been up for few years. The new safety standards were updated in 2008 and in 2011 consumer protection law started to demand an updated safety plan to every playground. Playgrounds offer to children a place to develop their social and motoric skills in the safe way. Well worked playgrounds offer to children an environment where they can play with their own spirit and rules. The purpose of this thesis was to focus on the regulations and guidelines that guide the development of children playgrounds. In this thesis there was also an estimate of the condition of six playgrounds and a safety plan was designed to one of them.

The literary part of the thesis focuses on playground planning and maintenance, as well as related regulations, laws and standards. The things that mostly effect on the playground safety are the safety of the playground equipments and the quality of the safety underlay. These things have strict regulations in the safety standards of playground equipment and those regulations should be followed in the public playgrounds. The thesis tells an example of the regulations by telling about the safety regulations on the traditional swings.

When focusing on the playground safety you should not forget the meaning of regular upkeep and maintenance. The playground equipment safety standard expresses the guidelines how to keep up the safety. It shows the principles in installation, supervision as well as in maintenance. Creating a safety plan is a laws way of showing that you are looking after the safety in the playground.

The tightened safety regulations may become expensive to housing companies. If the playground is in good condition and observes the old standards it does not have to be taken down. If there are some repairs that must be done, the whole playground has to be renovated to match with the new standards that came in 1999. In this thesis there is an estimation of six destinations where playgrounds are estimated on their condition and potential.

Key words: playground, safety of children playgrounds, safety standards, safety plan

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	LAPSEN LIKKUMIS- JA TOIMIMISYMPÄRISTÖ	9
2.1	Liikkuva lapsi	9
2.2	Lähiympäristö	10
3	TOIMIVA JA KESTÄVÄ LEIKKIALUE.....	12
3.1	Leikkialueen suunnittelu	12
3.1.1	Leikkialueeseen kuulumattomat rakenteet.....	12
3.1.2	Kasvit	13
3.1.3	Valaistus	13
3.2	Välineiden valinta	14
3.2.1	Yleiset turvallisuusvaatimukset	14
3.2.2	Välineen materiaalit	14
3.2.3	Välineiden sijoittelu ja turva-alusta	15
3.2.4	Esimerkki turvallisuusvaatimuksista; keinu.....	17
3.3	Huolto, hoito ja ylläpito	19
3.3.1	Talviajan huolto	20
4	TURVALLINEN LEIKKIALUE.....	23
4.1	Leikkivälineiden tehtävät.....	23
4.2	Standardit	23
4.3	Lainsäädäntö	25
4.4	Riskit.....	25
4.5	Vastuu	27
4.5.1	Suunnittelijan vastuu.....	28
4.5.2	Tavarantoimittajan vastuu	28
4.5.3	Leikkipaikan haltijan vastuu	29
4.5.4	Vanhempien vastuu	29
5	TURVALLISUUSUUNNITELMA.....	30
5.1	Turvallisuussuunnitelma	30
5.2	Turvallisuusasiakirjan laatiminen ja sisältö.....	31
5.2.1	Palvelun tarjoaja ja vastuhenkilöt	31
5.2.2	Kunnossapito.....	31
5.2.3	Onnettomuudet.....	32
5.2.4	Riskien arviointi	32
5.2.5	Palvelukäyttäjien ohjeistus.....	33
5.3	Valvonta.....	33
6	LEIKKIKENTÄN KUNTOARVIO.....	34

6.1	Arvioinnin lähtökohdat	34
6.2	Nykyinen kunto ja tilantarve.....	34
6.2.1	Hervannan kohteiden leikkialueet.....	35
6.2.2	Kalevan kohteiden leikkialueet.....	37
6.2.3	Linnainmaan kohteiden leikkialueet	39
6.3	Mahdollisuus yhteiseen/yhteisiin leikkipaikkoihin naapuriyhtiöiden kanssa.....	41
6.4	Julkisten leikkipaikkojen käyttömahdollisuudet.....	41
6.5	Yhteenveto	42
7	POHDINTA.....	43
	LÄHTEET.....	45
	LIITTEET	46
	Liite 1. Leikkikentän turvallisuussuunnitelma, Tampereen Insinöörinkatu 55.....	46

ERITYISSANASTO

Keinu	Väline, jossa istuin roikkuu kannattimien varassa ja käyttäjä on kannattimien tukipisteiden alapuolella.
Keinumisväline	Yleisilmaus välineille, joissa on nivel tai jousi ja jossa käyttäjä tukipisteen yläpuolella. Ei tarkoita varsinaista keinua.
KuTul	Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004).
Leikkikenttäväline	Leikkimiseen tarkoitettu maahan asennettava suurehko rakennelma.
Leikkimisalue	Leikkikentän alusta, jolta leikkikenttävälineen käyttö alkaa ja joka käsittää vähintään putoamisalueen. ⁷
Maavara	Etäisyys välineen liikkuvan osan alapinnasta maahan.
Putoamisalue (turva-alue)	Alue johon välineen käyttäjä voi osua pudottuaan putoamistilan läpi. Välineen ympärillä oleva maan se osa, joka on varustettava iskua vaimentavalla alustalla. Vrt. turva-alusta.
Standardi	Kansainvälisenä yhteistyönä laadittu dokumentti, joka kuvaa yleisesti hyväksytyyn (vaikkakaan ei ainoan) tavan toteuttaa erilaisia rakenteita.
Turva-alusta	Välineen ympärillä olevan maan se osa, joka on varustettava iskua vaimentavalla alustalla. Vrt. putoamisalue.
Vapaa tila	Välineen sisällä, päällä tai ympärillä oleva tila, jonka käyttäjä tarvitsee välineen tai sen osien aiheuttaman pakotetun liikkeen takia (esim. liukuminen tai keinumisen keinussa tai keinumisvälineessä).
Vapaa putoamiskorkeus	Välineelle määritettävä suure, joka määrää minimivaatimuksen putoamisalueen pinnan iskunvaimennuskyvylle.

1 JOHDANTO

Tämän työn tarkoituksena on perehtyä lasten leikkipaikkojen rakentamista ja ylläpitoa ohjaaviin määräyksiin ja ohjeisiin. Tarkoitus on myös antaa ohjeet nykyvaatimusten mukaiseen turvallisuussuunnitelman laatimiseen. Työssä käydään läpi myös leikkialueilla kohdattavia riskejä ja vastuun jakautumista. Työ avaa leikkipaikkojen suunnittelun saloja ja helpottaa suunnittelun lähtökohtia mietittäessä esimerkiksi saneerauksen ajankohtaisuutta.

Tämän työn aihe tuli vastaan ollessani töissä YH Kodit Oy:llä. Heille, kuten varmasti monelle muullekin yhtiölle, tuli uuden lakimuutoksen astuttua voimaan ajankohtaiseksi leikkikenttien turvallisuussuunnitelmien laatiminen. Turvallisuussuunnitelmista laajensimme aihetta pohtimaan myös leikkikenttien tarpeellisuutta ja niiden saneerauksen kannattavuutta. Kiristyneet turvamääräykset saattavat tulla taloyhtiöille kalliiksi, jolloin keinoista ja kiipeilytelineistä on helpompi hankkiutua eroon kokonaan.

Hyvin suunnitellut leikkialueet tarjoavat niin vanhemmille kuin lapsillekin esteettisen ja viihtyisän, mutta myös turvallisen paikan viettää aikaa ja toteuttaa mielikuvitustaan. Leikki on lapsen mahdollisuus oppia uusia asioita ja kehittää motorisia kykyjään turvallisella tavalla. Leikkialueet tarjoavat paikan sosiaaliselle kanssakäymiselle niin vanhemmille kuin lapsillekin ja luovat paikan myös hyvän naapurustoilmapiirin luomiselle.

Työn tavoitteena on saada jokainen ymmärtämään, että lasten ja nuorten liike on nyt tärkeämmässä asemassa kuin koskaan. Tietokone- ja konsolipelien yleistymisen uhkaa jättää lapset sisätiloihin ja tämä saattaa aiheuttaa ongelmia myös vanhemmalla iällä. Liiallinen istuminen on jo tutkimuksissakin todettu olevan terveydelle vaarallista, koska se on useimmille lihaksille lähes täydellinen lepotila.

Lasten liikuntataidot, liikkuvuus ja liikehallinta kehittyvät ensimmäisen kymmenen elinvuoden aikana. Kaikkein kriittisin aika lienee päiväkotikäisenä ja aivan alakoulun alussa – silloin on tärkeää, että lapsi liikkuu monipuolisesti ja hänelle kertyy eri tavoin haastavaa päivittäistä fyysistä aktiivisuutta. Kiipeämiset, palloleikit ja juoksua sekä hyppyjä vaativat leikit ja pelit ovat erinomaisia liikuntataitojen kehittäjiä – liikuntataidot eivät kehity hyviksi pelkällä rauhallisella liikunnalla. (<http://www.ukkinstituutti.fi>.)

Työn tavoitteena on myös auttaa ymmärtämään, että leikkialue ei voi koskaan olla kuitenkaan täysin turvallinen. Leikkialueella saattaa kaikkien turvastandardienkin sisällä tulla kolhuja, mutta nekin kannattaa mieltää mahdollisuudeksi kehittyä ja kasvaa. Turvallisuussuunnitelman avulla leikkialueen ylläpitäjä voi kuitenkin osoittaa vastuunsa ja oman panostuksensa turvallisuuden ylläpitämiseen.

Lopuksi arvioidaan muutaman leikkialueen nykyistä kuntoa ja pohditaan niiden tulevaisuutta ja saneerauksen tarvetta. Arvion esimerkkikohteiden tarkoituksena on auttaa näkemään ja huomaamaan mahdollisia yleisimpiä puutteita, joita esiintyy esimerkiksi lukijan omassa lähiympäristössä. Jos leikkikentällä sattuu välineiden huonon kunnon tai määräysten vastaisuuden vuoksi onnettomuus, on asunto-osakeyhtiö vastuussa. Leikkikenttävälineet voivat maksaa jopa useita tuhansia euroja ja osa taloyhtiöistä ummistaa tämän vuoksi silmänsä. Käytän työssäni YH Kotien omistamia kohteita esimerkkeinä leikkikentän nykyisen kunnon arvioinnissa ja laadin yhdelle kohteelle oman turvallisuussuunnitelman.

2 LAPSEN LIIKKUMIS- JA TOIMIMISYMPÄRISTÖ

2.1 Liikkuva lapsi

Lapsuus on muuttunut. Suurin osa lapsistamme elää lelujen, tavaroiden ja virikkeiden yltäkylläisyyden keskellä. Lasten vapaa-ajasta ja harrastuksista huolehtii useampi taho kuin koskaan aikaisemmin. Samalla kuitenkin lasten mahdollisuudet omaksua ympäristöä itsenäisesti ovat vähentyneet. Nykyisistä elinoloista, etenkin liikenteestä on tullut lapsen terveen fyysisen ja motorisen kehityksen este. (Nuori Suomi. 2002. Lasten liikuntapaikkojen suunnittelu.)

Sanotaan, että leikki on lapsen työtä. Lapselle pitäisi siis antaa mahdollisuus leikkiin joka ikinen päivä. Yksi parhaimmista toteutustavoista tähän on lähiympäristön leikkialueet, joissa lapsi saa leikin lisäksi myös liikuntaa ja mahdollisuuden sosiaalisen kehittymiseen.

Lasten liikuntaa pohdittaessa rajaudutaan usein liikunnan ja urheilun harrastamiseen ja koululiikuntaan. Pääosa lasten liikkeestä on kuitenkin sisällöltään muuta. Lasten ja nuorten liike on ennen kaikkea liikkumista paikasta toiseen, vapaamuotoisia leikkejä ja pelejä, varsinaisten liikuntalajien tekemistä ja hyötyliikuntaa (taulukko 1). Missä lapsi liikkuu -tutkimuksen mukaan (Nuori Suomi 2000) ala-asteikäisten yleisin liikunnan sisältö oli leikinomainen liikkuminen (yli kolmasosa liikuntakerroista). Se sisälsi erilaisia juoksu- ja kiinniottoleikkejä, keinumista, kiipeilyä ja tasapainoilua. Hyötyliikuntaa, jossa liikkuminen paikasta toiseen oli yleisin sisältö, oli hieman yli neljännes liikuntakerroista. Samoin urheilua oli noin neljäsosa liikuntakerroista. (Nuori Suomi. 2002. Lasten liikuntapaikkojen suunnittelu.)

TAULUKKO 1.Lasten ulkoleikit ikäryhmittäin (RT 89-10966)

2...4 vuotta	Lapsi tutustuu ympäristöön ja materiaaleihin. Hiekka- ja rakenteluleikit sekä keinut ja liukumäet ovat suosittuja.
4...6 vuotta	Lapsi liikkuu ja viettää paljon aikaa ulkona. Juoksu-, hyppy-, tasapaino-, riippumis- ja kiipeämisleikit ovat suosittuja.
6...10 vuotta	Lapsella on pitkäjänteisyyttä ja kykyä taitoa vaativiin leikkeihin ja yhteistoimintaan muiden lasten kanssa. Urheilun opsuus leikkitoiminnasta on huomattava. Erilaiset pelit ovat suosittuja.

2.2 Lähiympäristö

Omakotitalossa tai maaseudulla asuva huolehtii asuinympäristönsä turvallisuudesta itse. Rivi- ja kerrostaloasukas voi vaikuttaa lähiympäristönsä turvallisuuteen ottamalla epäkohtia havaitessaan yhteyttä taloyhtiön hallitukseen, isännöitsijään tai huoltomieheen. Kiinteistön omistajalla on vastuu piha-alueen teiden ja katujen sekä niihin liittyvien jalkateiden kunnossapidosta. (www.kotitapaturma.fi)

Kun suunnitellaan tonttikohtaisia leikki- ja oleskelualueita, on otettava huomioon, että jokaista 3000 kerrosneliömetriä kohti tulisi olla yksi leikkipaikka. Leikkipaikan etäisyys asunnoista ei tulisi olla yli 50 metriä ja sen koko tulisi olla vähintään 100 m², mielellään jopa 200...300 m². Tontilla, jolla on kaksi tai useampia asuntoja, tulee olla leikkialue (taulukko 2), jonka tulee täyttää julkisille leikkialueille asetetut turvallisuusvaatimukset (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat). Pihojen perusleikkivälineitä ovat hiekkalaatikko, keinu sekä pöydät ja penkit (kuva 1).

KUVA 1. Leikkipaikan perusleikkivälineet.

TAULUKKO 2. Lasten ulkonaolo pientalo- ja kerrostaloalueella (RT 89-10966)

	Pientaloalueet	Kerrostaloalueet
Pienten lasten (2...3 vuotiaiden) yksin leikkiminen asuntoalueiden pihoilla	25 % lapsista	Alle 5 % lapsista
Pienten lasten kaverikontaktit ulkona	70 % lapsista	15 % lapsista
Pienten lasten päivittäinen ulkonaoloaika	n. 2,5 tuntia/päivä	n. 1 tunti/päivä
Koululaisten päivittäinen ulkonaoloaika	n. 2 tuntia/päivä	n 1 tunti/päivä

3 TOIMIVA JA KESTÄVÄ LEIKKIALUE

3.1 Leikkialueen suunnittelu

Hyvä suunnittelu voi parhaimmillaan tehdä leikkialueesta harmonisen osan ympäristöä, jossa ihmiset viihtyvät. Pahimmillaan leikkialue voi olla asukkaiden karttama syrjäinen soppi, jossa tapahtuu kaikkea muuta kuin mitä pitäisi. Siksi suunnitteluun kannattaa uhrata aikaa ja varoja. (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Kuten eräs ulkoleikkipaikkojen asiantuntija toteaa: ”Nykyinen järjestelmä Suomessa tuottaa paljon pieniä leikkipaikkoja. Näistä ei ole useinkaan kunnollista iloa muille kuin vain kaikista pienimmille lapsille perhepäivähoitajineen. Olisi toivottavaa, että leikkipaikkoja olisi ehkä vähemmän mutta isompia ja monipuolisempia”. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

3.1.1 Leikkialueeseen kuulumattomat rakenteet

Leikkialuetta suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon, että esimerkiksi taloyhtiön roskapistettä ei sijoitettaisi leikkialueen välittömään läheisyyteen. Roskapisteistä lähtee usein epämiellyttäviä hajuja ja houkutus roskien ja jäteastioiden käyttämiseen leikkivälineinä olisi yllättävän suuri. Myös tomutustelineiden sijoitus tulisi ottaa huomioon huonepölyn ollessa epäedullista lasten terveydelle ja aiheuttaa jopa allergiaoireita (kuva 2).

KUVA 2. Esimerkki tomutustelineiden sijoittamisesta liian lähelle leikkialuetta.

3.1.2 Kasvit

Kasveja käytetään leikkialueilla sekä funktionaalisista että esteettisistä syistä. Sopivalla vihersuunnittelulla voidaan vähentää kaikumista ja vaimentaa suoriakin ääniaaltoja. Täysin kasviton ympäristö on helposti kylmä ja eloton. Kolmiulotteisuutta aikaansaadaan sopivalla matalien, keskikorkeiden ja korkeiden pensaiden käytöllä. Puitakin voi käyttää, eikä alueella jo olevia puita kannata missään nimessä lähteä väkisin kaatamaan. Alle 2...3 metrin korkeudessa olevia oksia kannattaa harkita poistettaviksi, jottei puissa kiipeiltäisi. Leikkialueelle ei tule istuttaa myrkyllisiä kasveja. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

3.1.3 Valaistus

Valaistusta tarvitaan leikkitoimintaa, leikkipaikan kunnossapitotöitä ja ilkiavallan ehkäisyä varten. Näkyvyyteen vaikuttavat tarkasteltavan kohteen luminanssi, kohteen taustan luminanssi, häikäisy, varjonmuodostus ja valon väriominaisuudet. Leikkialueen valaistuksen värinosto-ominaisuuksien tulee olla hyvät. Häikäiseviä valonlähteitä tulee välttää. (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat.)

3.2 Välineiden valinta

Leikkikenttävälineiden valmistajat ovat vastuussa valmistamiensa välineiden turvallisuudesta. Välineet tulee valmistaa vaatimusten mukaisesti, ja valmistajan tulee ohjeistaa sekä välineiden asentajia että ylläpitäjiä. Ylläpitäjän ja omistajan tulee huolehtia siitä, että hankkii käytettäväksi turvallisia leikkikenttävälineitä. Jo tarjouspyyntövaiheessa on syytä viitata siihen, että leikkikenttävälineiden on täytettävä niitä koskevien turvallisuusstandardien SFS-EN 1176 ja SFS-EN 1177 vaatimukset. (Kuluttajavirasto www.tukes.fi.)

Leikkialueen oleellinen osa ovat itse välineet. Välineiden valinnassa on huomioitava käyttäjäkunnan ikäjakauma sekä pääkäyttäjäkunta. Koska lapsen liikkumisalue kasvaa iän myötä, on taloyhtiöiden omat leikkialueet sopiva suunnitella suhteellisen nuorille käyttäjille, kun taas julkiset puistot voidaan varustaa vanhemmallekin käyttäjäkunnalle. (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

3.2.1 Yleiset turvallisuusvaatimukset

Kriittisiksi turvallisuusvaatimuksiksi katsotaan neljä osa-aluetta: pään, kaulan ja vaateen kiinnijuuttuminen, rakenteellinen kestävyys, turva-alue sekä putoamiselta suojaaminen (RT 89-10966). Erilaiset testimenetelmät kiinnijuuttumisen todentamiseen sekä rakenteellisen kestävyuden testit ja laskelmat löytyvät turvastandardista SFS-EN 1176-1. Turvastandardit ovat kuitenkin vain ohjeita ja välineet voivat olla turvallisia vaikka ne eivät täyttäisikään kaikkia turvastandardin vaatimuksia.

3.2.2 Välineen materiaalit

Leikkikenttävälineiden materiaaleihin ei kohdisteta yhtä tiukkoja myrkyllisyysvaatimuksia kuin leluihin. Ulkona välineet altistuvat ilmansaasteille ja niiden pintaan kertyy epäpuhtauksia pölyn seassa. Olisi erikoista asettaa materiaalille yhtä tiukat vaatimukset kuin vaikkapa puruleluille kun materiaalin pinnassa on kuitenkin vähän ajan kuluttua erittäin epäterveellistä pölyä. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Rakennustieto Oy:n RT 89-10966 -kortin mukaan leikkivälineiden puuosat tulee suunnitella siten, että sadevesi ei kerry rakenteisiin ja maan kanssa kosketuksissa olevien osien puulajin tulisi olla joko kyllästettyä tai luontaisesti lahoa kestävä. Jos välineiden runko-osat nostetaan irti maakosketuksesta teräsjaloille, ei puuosien tarvitse välttämättä olla painekyllästettyjä, vaikka se kyllä pidentää niiden käyttöikä. Ohjekortin mukaan puuosien tulee myös olla höylättyä, pyöreäsärmäistä ja mieluummin sydänvapaata tai liimattua puutavaraa, jotta siinä ei olisi tikkuja eikä siihen syntyisi herkästi halkeamia.

3.2.3 Välineiden sijoittelu ja turva-alusta

Leikkialueella välineet tulisi sijoitella ikäryhmittäin, mikäli se on mahdollista. Alueet voidaan erottaa toisistaan esimerkiksi pensasaidalla. Muussa sijoittelussa tulisi huomioida, että voimakasliikkeiset välineet, kuten keinut, karusellit ja köysiradat tulee sijoittaa leikkialueen reunalle.

Leikkivälineiden sijoittelussa ja maaston käsittelyssä pyritään hyödyntämään olevat maastonmuodot. Leikkivälineiden turva-alueet pyritään suunnittelemaan kuitenkin vaakasuoriksi. Kaltevilla turva-alueilla turvallisuusnäkökohdat on huolellisesti varmistettava suunnitteluvaiheessa. (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat.)

Leikkivälineen alustan ei ole hyvä olla täysin kova. Tämän vuoksi leikkivälineitä ei sijoiteta kalliolle eikä liuskekivi-, betoni- eikä asfalttialustalle. (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat.)

Yksi tärkeimmistä leikkivälineiden turvallisuustekijöistä on iskua vaimentava turva-alue. Mitä suurempi on välineen vapaa putoamiskorkeus, sitä parempi täytyy alustan iskunvaimennuksen olla (taulukko 3). Olipa alusta kiinteä tai irtomateriaalia, tarkoittaa suurempi putoamiskorkeus suurempaa kerrospaksuutta. Koska jopa 40 % leikkialueen kokonaiskustannuksista menee turva-alustaan, voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä suunnittelemalla alue tarkoituksenmukaisesti. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Turva-alueella käytettävän hiekan ja soran tulee tiivistymisen välttämiseksi olla tasarakeista. Turva-alueille tarkoitettua hiekkaa ja soraa ei tulisi käyttää turva-alueiden ulkopuolella, sillä siinä liikkuminen on melko vaikeaa. Standardin SFS-EN 1177 mukaan hyväksytyt raekoot ovat 0,2...2 mm tai 2...8 mm. Muutkin raekoot soveltuvat, jos ne testataan ja täyttävät turvallisuusvaatimukset. Kiviaineksen tulee olla pestyä pyöreärakeista luonnon soraa. Siinä ei saa olla murskattuja aineosia. Materiaalissa ei saa oll epäpuhtautena savea eikä lietettä. (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat.)

TAULUKKO 3. Leikkipaikoille soveltuvat alustat

Alustatyyppi	Esimerkkivälineet	Huomautus
Puupatio	Kaikkein matalimmat välineet, joita käytettäessä ei tule pakotettua liikettä ja joilla ei ole putoamisaluetta. Esimerkiksi hiekkalaatikko.	
Nurmikko, raekooltaan alle 6 mm kivituhka 10 cm kerroksena, seulomaton hiekka 10 cm kerroksena	Putoamiskorkeudeltaan alle 100 cm välineet. Esimerkiksi jousieläimet ja karusellit	Kivituhka on erityisen suositeltava karusellin putoamisalueelle edullisuutensa ja vähäisen kulumisensa vuoksi
Turvasora, hake, puunkuori- eli parkkirouhe	Esimerkiksi korkeat kiipeilyvälineet	30 cm kerros 200 cm:n putoamiskorkeuteen asti, muuten 40 cm kerros
Turvalaatat ja valettavat kumirouhealustat	Kaikki välineet	Pinnoitteen paksuus vaikuttaa sallittuun putoamiskorkeuteen. 50 mm laatalle sallitaan noin 140 cm:n putoamiskorkeus

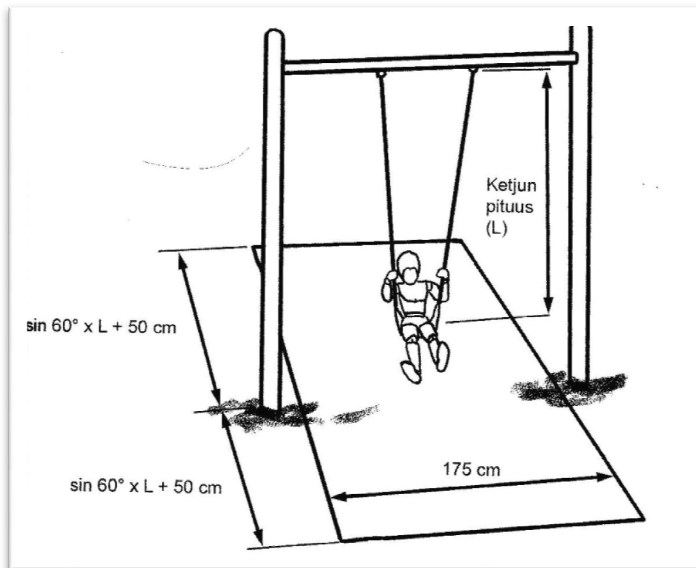

3.2.4 Esimerkki turvallisuusvaatimuksista; keinu

Yksi leikkipaikan riskialttiimmista välineistä on keinu. Keinujen turvallisuusvaatimukset löytyvät SFS-Standardista EN 1176 ja lisäturvallisuusvaatimukset sen osasta 2. Keinuja on aina ollut hyvin erityyppisiä ja nykyään keinumallit ovat ennestään vain lisääntyneet ja muun muassa ryhmäkeinu, eli linnunpesäkeinu, on yksi suosiotaan voimaakkaasti kasvattanut keinumalli. Tässä käyn läpi asunto-osakeyhtiöissä useimmin esiintyvän eli perinteisen keinun turvallisuusnäkökulmia.

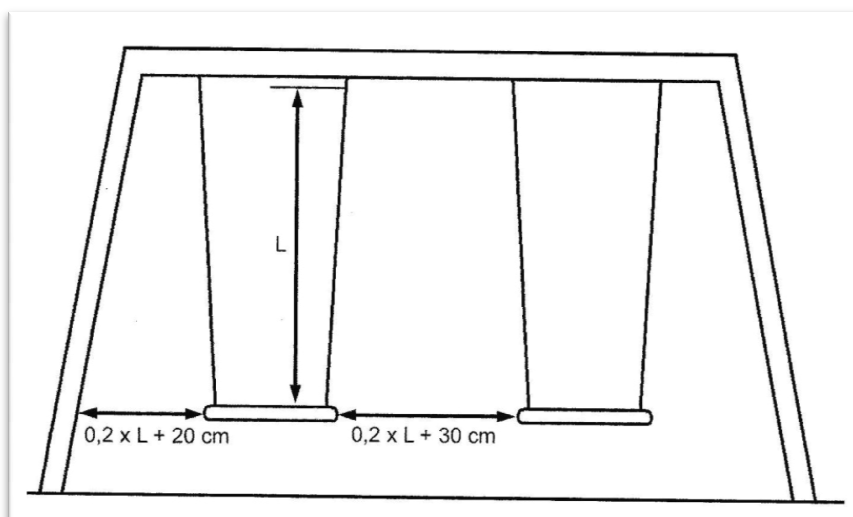
Keinujen on täytettävä yleiset turvallisuusvaatimukset, kuten kiinnijuuttumiset, materiaalivalinnat ja viimeistely, ellei toisin mainita. Turvastandardi EN 1176-2 esittää keinujen lisäturvallisuusvaatimukset. Turvallisuus koostuu rakenteellisesta kestävydestä, turva-aluevaatimuksista sekä istuimen ripustukseen ja istuimeen itseensä liittyvistä turvallisuusvaatimuksista. (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Keinun turva-alue on loogisesti keinun liikkeen vuoksi suhteellisen pitkä keinumissuuntaan, mutta kapea sivusuunnassa. Turva-alueen laajuus on 175 cm (kuva 3). Keinuistuimen ollessa leveämpi kuin 50 cm, tulee putoamisaluetta leventää sen verran kuin mitä istuimen leveys ylittää 50 cm. Turva-alueen keinumissuunnan pituus lasketaan keinumisketjun pituuden perusteella.

KUVA 3. Perinteinen keinu ja putoamisalue (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä).

Maavara eli istuimen korkeus maanpinnasta tulisi lautaistuimilla olla vähintään 35 cm. Maavaran tarkoituksena on suojella liikkuvan istuimen alle joutuvaa henkilöä litistymästä maan ja istuimen väliin (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä). Keinuistuinten sivuttaisturvaetäisyyksille on omat laskukaavansa. Keinuistuimen etäisyys runkorakenteeseen tulee olla vähintään $20 \text{ cm} + 0,2 \times \text{ketjun pituus}$ ja kahden istuimen välinen etäisyys tulee olla $30 \text{ cm} + 0,2 \times \text{ketjun pituus}$ (kuva 4).

KUVA 4. Keinuistuinten sivuttaisturvaetäisyydet (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä).

Keinuistumia on monentyypisiä; lautaistumia, rengasistumia, kontaktikeinun istumia, ryhmäistumia ja vielä muita erikoisistumia. Lautaistuin on ehkä perinteisin istuintyyppi. Vaikka puista ”lautaa” ei istuimessa voikaan käyttää, on nimitys jäänyt elämään tarkoittaen suoraa, yksinkertaista istuinta. Näitä näkee paljon, sillä yleensä ne ovat istuinmalleista halvimpia. Kehikkoistumella tarkoitetaan vauvoille tarkoitettuja istumia. Istuimeen kuuluu kehä, joka suojaa keinujaa horjahtamasta mihinkään suuntaan. (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Keinuistuin tulee kiinnittää runkoon kulumista kestävällä laakeroinnilla. Keinulaakerin liikkeen tulee tapahtua juuri laakerissa eikä kettingin lenkkien välissä, joten laakerin tulee olla herkkäliikkeinen. Ripustusten tulee olla joustavia, kuten esimerkiksi kettinki. Jäykkä ripustus voisi aiheuttaa vaaratilanteen, mikäli joku jäisi alaspäin tulevan keinujan alle.

3.3 Huolto, hoito ja ylläpito

Leikkikentillä tulee säännöllisesti suorittaa kolmen tason tarkastuksia: vuositarkastuksia, toiminnallisia tarkastuksia ja rutiininomaisia silmämääräisiä tarkastuksia. On tärkeää, että tarkastuksissa tiedostetaan leikkivälineiden mahdolliset puutteet ja niiden korjaaminen aikataulutetaan.

Ennen käyttöönottoa leikkipaikalla tulee suorittaa yksityiskohtainen käyttöönottotarkastus, jossa käydään läpi leikkipaikan kaikki rakenteet. Tarkastuksen suorittaminen tulee sisällyttää työselostukseen tai urakkaohjelmaan. Tiedossa oleva tarkastus parantaa leikkipaikan rakentamisen laatua suunnittelusta toteutukseen. Huolellinen tarkastus ja selkeä vastuunsiirto ovat kaikkien rakennusprojektiin osallistuvien osapuolten edun mukaista. (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat.)

Säännölliset tarkastukset ja huollot ovat leikkikenttien turvallisuuden kannalta erittäin tärkeitä. Etenkin talvikauden jälkeen tulee leikkialueet tarkastaa erityisen huolellisesti. Kuluvat, toiminnalliset kohteet kuten turvasoran tasokorkeus, tulee huoltaa käytön määrästä riippuen kerran tai muutaman kerran kesässä. Äkillisten vaurioiden varalta tulee alueella olla nähtävillä huoltohenkilön puhelinnumero. Välineet on purettava

ennen lopullista hajoamistaan elinkaarensa päässä. (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

SFS-EN 1176-7 antaa tarkat standardiohjeet leikkikenttävälineiden ja turva-alustojen asennuksesta, tarkastuksesta, huollosta ja ylläpidosta. Standardin mukaan välineiden ja sen osien tarkastuksen voidaan jakaa kolmeen osaan, rutiininomaiseen silmämääräiseen tarkastukseen, toiminnalliseen tarkastukseen ja vuositarkastukseen. Rutiininomainen silmämääräinen tarkastus on leikkivälineiden tarkastelua normaalin käytön tai esimerkiksi ilkeistä johtuvien rikkoutuneiden osien huomioimista ja niihin puuttumista. Toiminnallinen tarkastus taas olisi hyvä suorittaa 1...3 kuukauden välein tai valmistajan antamien ohjeiden mukaan. Vuositarkastuksessa tulisi kiinnittää huomiota muun muassa perustuksiin ja pintoihin, sään aiheuttamiin vaurioihin ja erityisesti kiinteästi asennettuihin osiin. Vuositarkastuksen tulisi suorittaa vain ulkoleikkipaikkoihin pätevä turvatarkastaja.

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi omistajan tai kentän ylläpitäjän olisi varmistettava, että jokaiselle leikkikentälle laaditaan tarkoituksenmukainen tarkastussuunnitelma. Siinä olisi otettava huomioon paikalliset ja valmistajan ohjeet, jotka voivat vaikuttaa tarkastusvälien pituuteen. Suunnitelman tulisi sisältää luettelo osista, jotka tarkastetaan eri tarkastusmenetelmin, ja tarkastuksen toteuttamismenetelmät. Jos tarkastuksen aikana huomataan epäkohtia, jotka saattaisivat vaarantaa turvallisuuden, ne tulisi korjata välittömästi. Jos tämä ei ole mahdollista, välineen käyttö olisi estettävä, esim. estämällä välineen liike tai siirtämällä se pois kentältä. (SFS-Käsikirja 143. 2009. Leikkikenttävälineet.)

3.3.1 Talviajan huolto

Suomen ilmasto-olot aiheuttavat leikkipaikkojen talviajan huoltoon haasteita. Talvella ongelmia aiheuttavat muun muassa välineisiin ja maahan kasautuva lumi sekä jää, joka saattaa aiheuttaa liukastumisvaaraa ja maan kovuutta (kuva 5). Turvastandardit ovat kuitenkin voimassa myös talvisin, vaikka niiden toteuttaminen on sääolosuhteista johtuen lähes mahdotonta. Talviolosuhteet eivät saa kuitenkaan tehdä välineestä vaarallista.

KUVA 5. Portaisiin ja tasolle pakkaantunut lumi ja jää tekevät leikkivälineestä vaarallisen liukkaan (Pouttu, P. 2011. Leikkipaikkojen talvihoito, s.24).

Kuluttajavirasto antaa verkkosivuillaan ohjeita leikkialueiden talviajan kunnossapidosta. Talvella alueella tehtävät toimenpiteet ovat silmämääräis-luonteisia. Jos lunta tulee paljon, se luodaan välineestä pois. Jos jäätä pääsee kertymään portaille, se hakataan pois. Toimenpiteiden suunnittelua helpottaa se, että lunta tulee aina joka paikkaan jokseenkin sama määrä. Ei siis ole tarpeen käydä ”tarkistamassa” onko lunta tullut. (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Leikkialueella on kuitenkin talvisinkin turvallisuutta parantavia asioita joihin voi vaikuttaa. Välineet voidaan pitää puhtaana lumesta ja kulkuväylät voidaan hiekottaa. Leikkivälineiden alustoja ei tarvitse hiekoittaa. Keinuistuinten pois ottamisen hyödyistä talvella ollaan kahta mieltä. Toisten mielestä toimenpide on turha ja ei oikeastaan vaikuta turvallisuustasoon ja toisten mielestä keinu on hyvinkin vaarallinen talvileikkeihin. Mielestäni keinut olisi kuitenkin hyvä poistaa, koska keinun alle pakkaantunut lumi saattaa aiheuttaa monenlaisia vaaratilanteita keinujen ollessa paikallaan (kuva 6).

KUVA 6. Maa keinujen alla on erittäin epätasainen ja saattaisi aiheuttaa vaaratilanteen, jos keinuistuimet olisivat paikallaan. Keinuistuimen ja maanpinnan etäisyys muuttuu helposti kielletyn kokoiseksi lumen pakkaantuessa maahan. (Pouttu, P. 2011. Leikkipaikkojen talvihoito, s.25).

4 TURVALLINEN LEIKKIALUE

4.1 Leikkivälineiden tehtävät

Leikkipaikka on lasten leikkimiseen tarkoitettu alue, jonka suunnittelussa on otettu huomioon lapsen turvallisen leikin edellytykset terveellisessä ympäristössä. Lapset viihtyvät alueella, jossa he voivat valita leikkejään ja jossa on lapsen kehitysvaiheita vastaavia toimintamahdollisuuksia. Lapset leikkivät usean tyyppisiä leikkejä usein samanaikaisesti. Turvallisuusvaatimuksia noudatetaan kaikilla lasten leikkimiseen tarkoitetuilla alueilla. Leikkipaikka on yleensä erotettu muista alueen toiminnoista aidalla tai istutuksilla (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat).

Lapset liikkuvat, oleskelevat ja myös leikkivät lähes kaikkialla, jossa siihen on mahdollisuus, ei ainoastaan erityisillä leikkialueilla, joten turvallisuus tulee ottaa huomioon kaikessa ympäristösuunnittelussa. Leikki ei välttämättä vaadi erityisiä leikkivälineitä. Myös ympäristön kalusteita käytetään leikissä, esimerkiksi portaita, pöytiä, penkkejä ja päällystettyjä alueita, mutta niiden ei edellytetä täyttävän leikkivälineiden turvallisuusvaatimuksia. Suunnittelun tavoitteena on, että leikkipaikka on ympäristöön soveltuva harmoninen kokonaisuus. Leikkipaikalla voi olla suunniteltu teema. (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat)

4.2 Standardit

Standardisointi on yhteisten toimintatapojen laatimista. Standardit on luotu helpottamaan kuluttajien, elinkeinoelämän ja viranomaisten elämää. Standardisoinnilla suojellaan kuluttajaa ja ympäristöä sekä helpotetaan kotimaista ja kansainväistä kauppaa. Osalle standardeja on annettu muita tärkeämpi asema tuotteiden turvallisuuden varmistamisessa ja vaatimustenmukaisuuden arvioimisessa. Standardien asema kulutustavaroiden (ja palveluiden) vaatimustenmukaisuutta – erityisesti turvallisuutta – arvioitaessa on määritelty kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 11 §:ssä. Lain mukaan kulutustavaraa tai kuluttajapalvelua pidetään lähtökohtaisesti turvallisena siltä osin kuin se on sellaisten yhdenmukaistettujen standardien mukainen, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. (Tukes 2/2012.)

Leikkikenttävälineiden turvallisuusstandardit SFS-EN 1176 ja SFS-EN 1177 otettiin käyttöön vuonna 1999. Nämä standardit kuitenkin päivitettiin vuonna 2008 ja niihin lisättiin myös kaksi kokonaan uutta standardia. Kokonaisuudessaan nämä turvallisuusstandardit sisältävät runsaasti ohjeita koskien muun muassa leikkivälineiden turvallisuusvaatimuksia ja näiden testimenetelmiä. Vanhoja leikkikenttävälineitä on tapauskohtaisesti tarkasteltava sen perusteella aiheutuuko niistä vaaraa ja tehtävä korjauksia tarpeen mukaan kiireellisyysjärjestyksessä (SFS-Käsikirja 143. Leikkikenttävälineet 2009).

Lain mukaan leikkikenttien ja niiden välineiden on oltava turvallisia ja vaatimukset koskevat sekä kunnallisia leikkipaikkoja, että koulujen, sairaaloiden ja asunto-osakeyhtiöiden pihojen leikkipaikkoja. Välineturvallisuuden lisäksi on tärkeä huomioida myös leikkikenttien kokonaisturvallisuus, joka pitää sisällään mm. leikkikentän aidat, lukittavat portit ja leikkikentän kyltin, jossa on leikkikentän osoitetiedot, yleinen hätänumero sekä huollosta vastaavan tahon yhteystiedot. (SFS-Käsikirja 143. Leikkikenttävälineet 2009.)

Lain kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004) mukaan leikkikenttävälineiden oletetaan olevan riittävänä turvallisia silloin, kun ne ovat turvastandardin SFS-EN 1176 osissa esitettyjen turvallisuusvaatimusten mukaisia. Tämä oletama voidaan perua valvontaviranomaisten toimesta, mikäli käytäntö osoittaa välineen olevan vaarallinen. Toisaalta turvastandardi on ohje eikä laki ja siksi väline voi olla turvallinen, vaikka se ei täyttäisikään turvastandardin vaatimusta. Riskinarviointi, joka liittyy turvastandardin vaatimuksista poikkeamiseen suuntaan tai toiseen, vaatii erityistä ammattitaitoa ja pitkää kokemusta leikkivälineiden turvallisuudesta. Siksi yleinen ajattelutapa on, että riittävä turvallisuus on yhtä kuin turvastandardin vaatimusten täyttäminen. (RT 89-10966 Ulkoleikkipaikat)

4.3 Lainsäädäntö

Maankäyttö- ja rakennuslaki määrittelee, että asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Kaavoitettavalla alueella tai sen lähiympäristössä on oltava riittävästi puistoja tai muita lähivirkistykseen soveltuvia alueita (132/1999 § 54). Leikki- ja oleskelualueiden suhteen lainsäädäntö on kuitenkin melko salliva ja avoin erilaisille tulkinnoille. Maankäyttö- ja rakennuslain 21. luvussa määritellään kuitenkin, että asuinrakennuksen yhteyteen tulee järjestää riittävästi ulkotilaa leikkipaikkoja ja oleskelualueita varten. Ne on turvallisesti erotettava liikenteelle varatusta alueesta. Tilojen riittävyttä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon myös lähiympäristön tarjoamat vastaavat tilat ja alueet sekä kiinteistöjen yhteiset järjestelyt. Leikkipaikkojen ja oleskelualueiden järjestämisvelvollisuudesta voidaan sallia poikkeus vähäisen lisärakentamisen sekä rakennuksen korjaus- ja muutostyön osalta, jos se kiinteistön koon, maaston tai muun vastaavan syyn vuoksi on perusteltua (132/1999 § 155).

4.4 Riskit

Leikkikentillä mahdollisia vaaratilanteita saattaa syntyä jokaisella leikkikerralla. Riskeille altistuminen saattaa kuitenkin antaa lapselle mahdollisuuden oppia ja käsitellä niitä valvotussa ympäristössä. Vaaratilanteita saattavat olla esimerkiksi erilaiset putoamiset, juuttumiset tai törmäykset. Lähistöllä olevat tiet ja vesistöt sekä leikkikenttien kunnossapitotyöt voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Myös lasten vilkkaan mielikuvituksen johdosta leikkivälineiden vääränlainen käyttö on hyvin yleistä ja se voi johtaa erilaisiin vaaratilanteisiin.

Riskien arviointi on turvallisuussuunnittelun lähtökohta. Se on keskeinen osa turvallisuussuunnittelua ja toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuutta. Kirjallinen riskien arviointi tulee sisällyttää myös osaksi turvallisuusasiakirjaa. Riskien arvioinnin ja hallinnan avulla voidaan suunnitelmallisesti ennaltaehkäistä mahdollisten tapaturmien ja onnettomuuksien syntyminen. (Tukes, palveluntarjoajan velvollisuudet)

Jonkinlainen ”väärinkäyttö” voidaan nähdä ennalta. Esimerkiksi liukumäkeä tullaan todennäköisesti juoksemaan ylöspäin. Keinusta tullaan varmasti hyppäämään. Umpikaiteen väärällä puolella tasapainoillaan. Tällaisiin varaudutaan esimerkiksi vaatimalla iskuja vaimentava turva-alue myös liukumäen sivuille ja tornin niillekin puolille, missä on umpikaiteet. (Junttila E. 2009 Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä)

Riskit kuuluvat oleellisesti leikkipaikkoihin ja muutenkin kaikkiin ympäristöihin, joissa lapset viettävät aikaa leikkien. Leikkipaikkojen on tarkoitus tarjota lapsille mahdollisuus kohdata hyväksyttäviä riskejä innostavassa, haastavassa ja valvotussa oppimisympäristössä. Leikkipaikkojen suunnittelussa tulisi pyrkiä siihen, että lapsille tarjotaan riittävästi haasteita, mutta samalla heitä suojellaan vakavilta loukkaantumisilta. Turvallisuudenhallinnan periaatteita sovelletaan niin työpaikoilla kuin leikkipaikoillakin. Näissä ympäristöissä turvallisuus ja edut vain painottuvat eri tavalla. Leikkipaikoissa pienille riskeille altistuminen on hyödyllistä, sillä se tyydyttää ihmisen perustarvetta ja antaa lapsille mahdollisuuden oppia riskeistä ja niiden seuraamuksista valvotussa ympäristössä. (SFS-Käsikirja 143. 2009. Leikkikenttävälineet.)

Turvastandardi on siis erinomainen työkalu hyväksyttävän riskitason määrittämiseksi. Mikään kirjallinen dokumentti ei kuitenkaan ole, eikä edes voi olla täsmällinen ja kaikenkattava niinkin dynaamisessa ympäristössä kuin leikkikenttä. Jonkin verran on pakko jättää maalaisjärjen ja taajamatajun varaan. Tämä antaa tilaa luovuudelle. (Junttila, E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä)

Muistetaan, että kaikkien leikkikenttien on oltava tuoteturvallisuuslainsäädännön mukaan sellaisia, ettei niistä aiheudu vaaraa. Kuitenkin turvastandardin vaatimusten rajoissa voidaan toteuttaa riittävän turvallisia, mutta haastavuustasoltaan hyvin erilaisia välineitä. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Leikkikenttävälineille ei ole viranomaisten palomääräyksiä. Turvastandardi mainitsee ainoastaan pintaleimahduksen, joka voisi nopeasti levitä välineessä ja aiheuttaa savukaasumyrkytyksen, tajunnan menetyksen ja lopulta vakavia palovammoja tai kuoleman. Pintaleimahdus on riski lähinnä kangasverhoiluissa, joita leikkipaikkavälineissä ei juuri käytetä. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

4.5 Vastuu

Kuluttajaturvallisuuslain 3§:n huolellisuusvelvoite lähtee siitä, että palvelun tarjoaja varmistuu palvelun turvallisuudesta. Turvallisuusasiakirja on yksi tapa osoittaa, että tämä velvollisuus on hoidettu. Turvallisuusasiakirjan tarve ei riipu palveluntarjoajan suuruudesta vaan palvelun merkittävydestä ja turvallisuusluonteesta. Turvallisuusasiakirja voi olla osana laajempaa laatujärjestelmää. Pakollinen pelastussuunnitelma voi olla integroituna turvallisuusasiakirjaan samoin kuin leikkialueiden huoltosuunnitelma. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Kiinteistöliiton mukaan kuluttajaturvallisuuslaki ei kuitenkaan velvoita taloyhtiöitä aina ilmoittamaan leikkipaikkatoiminnan aloittamisesta kunnalle tai laatimaan siitä turvallisuusasiakirjoja. Taloyhtiöiden leikkipaikoilla saattaa olla ainoastaan hiekkalaatikko ja yksi leikkiväline, jolloin laki ei leikkivälineiden vähyydestä johtuen ulotu taloyhtiöiden perinteisiin leikkialueisiin. Kiinteistöliitto painottaa kuitenkin, että vastuu turvallisuudesta on taloyhtiön.

Vaikka vastuukysymyksiä on pyritty määrittelemään standardien, tuoteturvallisuus- ja vastuulakien kautta, vastuu onnettomuustilanteissa ei ole yksiselitteinen, vaan vahingonkorvausvelvollisuutta voidaan pahimmassa tapauksessa joutua puimaan oikeudessa. (Nuori Suomi. 2002. Lasten liikuntapaikkojen suunnittelu)

4.5.1 Suunnittelijan vastuu

Konsultti vastaa siitä, että hänen luovuttamansa suunnitelma tai suorittamansa tehtävä on sopimuksenmukainen ja täyttää voimassa olevien lakien, asetusten ja viranomais määräysten vaatimukset. Jos konsultin laatimissa suunnitelmissa tai muissa asiakirjoissa havaitaan virheitä tai puutteita, konsultilla on oikeus ja velvollisuus korjata virheet ja puutteet. Ellei konsultti tilaajan kirjallisesta kehotuksesta huolimatta korjaa edellä mainituissa suunnitelmissa tai asiakirjoissa esiintyviä virheitä tai puutteita kohtuullisessa ajassa, tilaajalla on oikeus korjauttaa ne konsultin kustannuksella. (KSE 2013)

Konsultin vastuu päättyy kahden vuoden kuluttua hänen suorittamansa tehtävän perusteella suunniteltavan kohteen vastaanottamisesta. Konsultti vastaa kuitenkin tämän ajan jälkeenkin sellaisista vioista ja puutteista, joiden tilaaja näyttää aiheutuneen konsultin tahallisuudesta tai törkeästä laiminlyönnistä tai täyttämättä jääneestä suorituksesta ja joita tilaaja ei ole kohtuuden mukaan voinut havaita ennen edellä mainitun vastuuajan päättymistä. Tästäkin vastuusta konsultti on vapaa, kun kymmenen vuotta on kulunut kohteen vastaanottamisesta. (KSE 2013)

4.5.2 Tavarantoimittajan vastuu

Tavarantoimittajien vastuulla on, että leikkivälineet täyttävät SFS-standardien vaatimukset. He ovat myös velvollisia noudattamaan tuoteturvallisuus-, tuotevastuu- sekä vahingonkorvauslakia.

Tuotteella tarkoitetaan irtainta esinettä, ei kuitenkaan toisen maalla olevaa rakennusta. Laki koskee tuotteesta aiheutunutta vahinkoa, vaikka tuote on liitetty toiseen irtaimeen esineeseen tai kiinteistöön. Vahingonkorvausta on suoritettava vahingosta, joka on johtunut siitä, että tuote ei ole ollut niin turvallinen kuin on ollut aihetta odottaa. Turvallisuutta arvioitaessa on otettava huomioon ajankohta, jona tuote laskettiin liikkeelle, tuotteen ennakoitavissa oleva käyttö, tuotteen markkinointi ja käyttöohjeet sekä muut seikat. (694/1990, 1§ ja 3§)

4.5.3 Leikkipaikan haltijan vastuu

Leikkipaikan haltijan ja rakennuttajan vastuulla on leikkipaikan ja leikkivälineiden tarkastusten ja huollon järjestäminen. Jos leikkivälineitä vaihdetaan, leikkipaikan turvallisuuteen liittyvät vastuukysymykset pysyvät muuttumattomina ainoastaan siinä tapauksessa, että paikan suunnittelijat tarkastavat ja hyväksyvät ehdotetut muutokset. Muussa tapauksessa turvallisuusvastuu siirtyy vaihtopäätöksen tekijälle. Haltijaa ja rakennuttajaa koskee SFS-EN 1176-7 Leikkikenttävälineet. Osa 7: ohjeita asennuksesta, tarkastuksesta, huollosta ja ylläpidosta. (Nuori Suomi. 2002. Lasten liikuntapaikkojen suunnittelu)

4.5.4 Vanhempien vastuu

Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983) säädetään (417/2007, 2§). Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito (361/1983, 1§). Lasten leikin valvonta ja lasten turvallisuus on siis kuitenkin pääasiassa huoltajien ja lapsia hoitavien henkilöiden vastuulla.

5 TURVALLISUUSUUNNITELMA

5.1 Turvallisuussuunnitelma

Turvallisuusasiakirjaan sisällytetään vain ne asiat, joita kyseessä oleva toiminta edellyttää. Turvallisuusasiakirjan tulee olla laajuutensa ja yksityiskohtaisuutensa puolesta tarkoituksenmukaisessa suhteessa tarjottavien palveluiden laajuuteen ja niiden sisältämiin riskeihin. On muistettava, että turvallisuusasiakirjaa ei tehdä ensisijaisesti viranomaisia varten, vaan toiminnanharjoittajaa itseään varten. (KuTul. www.tukes.fi.)

Leikkipaikan tulee täyttää kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) mukaiset vaatimukset. Tässä laissa asetetaan palvelun tarjoajalle (leikkipaikan omistaja) muun muassa seuraavat velvoitteet:

- Huolellisuusvelvollisuus (§5): toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistettava leikkivälineiden ja -ympäristön turvallisuus sekä hankintahetkellä, että jatkuvassa käytössä. Hänen on myös arvioitava mahdolliset riskitekijät ja niiden ehkäisyyn vaadittavat toimenpiteet. Tähän liittyy muun muassa turvallisuusasiakirja ja huoltosuunnitelma.
- Ilmoitusvelvollisuus (§6): palvelun tarjoajan on tehtävä ennen palvelun tarjoamisen aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan valvontaviranomaiselle tarjoamastaan palvelusta.
- Turvallisuusasiakirja (§7): palvelun tarjoajan on laadittava turvallisuusasiakirja, joka sisältää suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Suunnitelmassa on otettava huomioon palvelun luonne ja toiminnan laajuus.
- Vaarallisesta kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ilmoittaminen (§8): jos toiminnanharjoittaja saa tietoonsa, että leikkivälineistä tai -ympäristöstä aiheutuu vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle, hänen on ilmoitettava tästä välittömästi valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan on samalla ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin, kuten toiminnan keskeyttämiseen, hän on jo ryhtynyt vaaran vuoksi.

- Tietojen antaminen kuluttajille (§9): Toiminnanharjoittajan on selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla annettava kuluttajille tarvittavat tiedot kuluttajapalveluihin liittyvistä vaaroista. Onnettomuustilanteiden varalta leikkikentältä tulisi löytyä tietokyltti, josta löytyy tarpeelliset tiedot leikkikentästä, kuten leikkikentän nimi ja osoite, sijainti kartalla, yleinen hätänumero sekä ylläpitäjän tiedot. Leikkivälineen vaatiessa erillistä opastusta sen käytössä, tulee siitä ilmoittaa erillisessä kyltissä, jos siihen on riskiperusteisesti tarvetta.

5.2 Turvallisuusasiakirjan laatiminen ja sisältö

Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:ssä tarkoitettu turvallisuusasiakirja on laadittava siten, että se on riittävän kattava ja yksityiskohtainen ottaen huomioon toiminnan luonne ja laajuus (Tukes 1110/2011). Tukes on laatinut turvallisuussuunnitelman tekemiseen selkeät ja yksityiskohtaiset ohjeet. Näiden ohjeiden mukaan olen laatinut turvallisuussuunnitelman yhdelle arvioimalleni kohteelle (liite 1).

5.2.1 Palvelun tarjoaja ja vastuuhenkilöt

Suunnitelmaan tulee selkeästi nimetä leikkikenttä ja sen ylläpitäjät ja vastuuhenkilöt. Suunnitelmassa tulee mainita palvelun tarjoajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot. Suunnitelmasta täytyy myös tulla ilmi kuka huolehtii leikkikentän huollosta ja tarkastuksista sekä heidän yhteystietonsa. Suunnitelmassa tulee selvittää mitä tehtäviä kullakin osapuolella on ja kenelle vastuut jakautuvat missäkin tilanteessa.

5.2.2 Kunnossapito

Suunnitelmassa käydään läpi erilaisten tarkastusten laajuus ja tarkastusväli. On olennaista, että tarkastuksissa tiedostetaan leikkivälineiden mahdolliset puutteet ja niiden korjaaminen. Suunnitelmaan kirjataan tärkeimmät huoltotoimenpiteet, jotka perustuvat leikkikentälle laadittuun tarkastussuunnitelmaan, joka sisältää luettelon

osista, jotka tarkastetaan eri tarkastusmenetelmin, ja tarkastuksen toteuttamismenetelmät. Myös korjaustoimintavat ja mahdollinen talvikunnossapito on hyvä ottaa huomioon.

Huoltokirja on tärkeä arkistointiväline mahdollisille havaituille puutteille ja ongelmakohtille. Suunnitelmassa tulee mainita tarkastus-, huolto- ja korjaustoimenpiteiden arkistointitavoista.

5.2.3 Onnettomuudet

Turvallisuussuunnitelmaan tulee kirjata ohjeet onnettomuustilanteiden varalta. Palvelun tarjoajan on ohjeistettava huoltohenkilöstöä sekä leikkikenttäpalvelujen käyttäjiä leikkikentällä tapahtuvan onnettomuuden varalta. Ohjeistuksessa tulee huomioida toimiminen onnettomuustapahtuman hetkellä, tapahtuman jälkeen ja myöhemmin tapahtuvan turvallisuusarvioinnin aikana.

Leikkikentän vastuuhenkilö tai leikkikenttäpalvelujen käyttäjä laatii onnettomuudesta muistiinpanot tai täyttää tapausilmoituslomakkeen. Suunnitelmassa on hyvä mainita nämä tapausilmoituslomakkeeseen kerättävät tiedot. Vakavammista onnettomuuksista leikkikenttien vastuuhenkilön tulee tiedottaa valvontaviranomaisia ilmoituslomakkeella. Ilmoituslomakkeen tulee olla myös helposti löydettävissä.

Onnettomuuskirjanpito on työkalu turvallisuustoiminnan kehittämisessä. Onnettomuuskirjanpitoa tulisi kirjata ja seurata säännöllisesti, jotta mahdolliset vaaranpaikat leikkikentillä tulisivat selville.

5.2.4 Riskien arviointi

Suunnitelmassa tulee arvioida leikkikentän riskitilanteet ja niiden hallinta. Riskien arviointi on turvallisuussuunnittelun lähtökohta ja keskeinen osa huolellisuusvelvoitetta. Turvallisuussuunnitelmassa tulee huomioida kaikki riskit ja kertoa miten näitä riskejä pyritään minimoimaan tai poistamaan.

5.2.5 Palvelukäyttäjien ohjeistus

Käyttäjille on olennaista informoida, että leikkikentältä tulee löytyä aina tietokyltti, jossa on tarpeelliset tiedot leikkikentästä. Tietokyltissä pitää olla ainakin leikkikentän nimi ja osoite, sijainti kartalla, yleinen hätänumero, ylläpitäjän tiedot sekä ilkivallan ilmoittamista varten huoltofirman yhteystiedot. Myös mikäli leikkivälineeseen tarvitaan erillistä opastusta sen käytössä, tulee siitä ilmoittaa erillisessä kyltissä, jos siihen on riskiperusteisesti tarvetta.

5.3 Valvonta

Suomessa tuoteturvallisuuslainsäädännön noudattamista valvovia viranomaisia ovat Kuluttajavirasto (KUV) sekä kunnissa yleensä ympäristöterveysvalvonnassa työskentelevät terveystarkastajat. KUV ohjaa ja kouluttaa terveystarkastajia. KUV myös osallistuu turvallisuustyöryhmiin (kuten standardisointityöryhmät) kansainvälisellä tasolla. Näin KUV toimii kansallisena tuoteturvallisuuden tieto- ja osaamiskeskuksena. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Suomessa on vuonna 2008 noin 11 000 julkista leikkikenttää. Viranomaisten valvonta kaikilla tasoilla on pistokokeenomaista. Vaikka viranomaiset valvovat tuotteiden ja palvelujen turvallisuutta, turvallisuuden varmistaminen kuuluu yrittäjälle tai muulle palveluntarjoajalle. (Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.)

Leikkipaikkojen turvatarkastajat ovat Suomessa uudehko ammattikunta. Viherympäristöliiton kouluttamina ja pätevyys saaneina heitä löytyy parisenkymmentä. Lisäksi pätevyys on kahdella ulkomailla kouluttautuneella henkilöllä. Heiltä voi tiedustella leikkipaikkojen turvallisuuteen liittyviä palveluita, kuten erilaisia tarkastuksia, käyttöönotto-, kausi- ja vuositarkastukset, sekä tilata leikkipaikkojen korjaussuunnitelmia ja kunnossapito-ohjelmia. (www.kiinteistoklubi.com.)

6 LEIKKIKENTÄN KUNTOARVIO

6.1 Arvioinnin lähtökohdat

Arvioinnin tarkoituksena oli tutkia mahdollisuuksia kustannussäästöihin leikkialueilla. Pitäisikö leikkialueesta luopua vai kannattaako saneeraus? Onko leikkialueesta luopuminen hyvä vaihtoehto? Rajasin tämän arvioinnin kolmen eri alueen esimerkkikohteisiin. Jokaiselta alueelta valitsin kaksi eri tasoista kohdetta. Kohteisiin viitataan tässä työssä käyttämällä alueen nimeä ja kirjainta A tai B. Käytän arvioinnissa apunani vuonna 2009 teetettyä Lappset PlayCare -huoltoraporttia kyseisistä leikkialueista. Lopuksi tein vielä yhdestä leikkialueesta turvallisuussuunnitelman (liite 1).

Jos leikkikenttä on vanhan standardiston mukainen ja hyvässä kunnossa, sitä ei tarvitse purkaa. Jos korjauksia täytyy tehdä, tulee leikkikenttä korjata kokonaisuudessaan uusien, vuonna 1999 voimaan tulleiden standardien piiriin.

6.2 Nykyinen kunto ja tilantarve

Nykyistä kuntoa arvioitaessa kiinnitin huomiota pääasiassa leikkialueen turvallisuuteen. Ovatko leikkialueen turva-alustat standardien mukaisia ja leikkialueen välineet tarpeeksi hyvässä kunnossa? Huomioni kiinnittyi myös tomutustelineiden sijoitteluun sekä muuhun ympäristöön leikkialueen ympärillä. Pyrin myös silmämääräisesti havainnoimaan mahdollisuuksia yhdistettyihin leikkialueisiin muiden lähitaloyhtiöiden kanssa.

Vuonna 2008 on lähes kaikilla leikkipaikoilla suoritettu asiantuntijan tekemät laajat turvallisuustarkastukset. Tarkastuksen yhteydessä laitteet huollettiin ja niille tehtiin kunnossapito-ohjelma. Ohjelman perusteella aloitettiin kunnostustyöt leikkipaikkojen saattamiseksi nykyisten turvallisuusohjeiden mukaisiksi.

Tavoitteena on, että yhtiön kaikki leikkipaikat täyttävät leikkipaikkojen turvallisuutta määrittelevän Suomen Standardisoimisliiton käsikirjan nro 143 (2008) vaatimukset vuoteen 2015 mennessä. (Valkama, J. 2012. YH-Asumisoikeus Länsi Oy Kiinteistöjen ylläpidon päätoimintaperiaatteet 2012 – 2016.)

Jokaiselta tutkimaltani leikkialueelta puuttui opastetaulu. Opastetaulussa tulisi olla vähintään yleinen hätänumero, leikkipaikan osoite ja kunnossapitäjän yhteystiedot. Vuonna 2011 määritelty kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) vaatii nykyään sen sijoittamisen leikkikentän läheisyyteen, joten tähän tulisi erityisesti kiinnittää huomiota leikkialueen puutteita huomioitaessa.

6.2.1 Hervannan kohteiden leikkialueet

Hervannassa kohde A on vuonna 1995 valmistunut 24 asunnon kerrostalo hyvin pienellä piha-alueella ja kohde B on vuonna 2001 valmistunut 90 asunnon ja kolmen erillisen rakennuksen muodostama pihapiiri. Kohde A:n piha-alue on hyvin avoin, mutta se sijaitsee pyörätien varrella, joten välitöntä liikenteen vaaraa ei ole. Kohde B on parkkialueen ympäröimä ja vilkkaan autotien välittömässä läheisyydessä, mutta piha-alue on suojainen rakennusten ympäröidessä sitä.

Kohteen A leikkialue on hyvin pienelle alueelle sijoitettu ja se sisältää hiekkalaatikon, keinut ja penkki-pöytäyhdistelmän (kuva 7). Jo hiekkalaatikon sammaleisuudesta huomaa, että se on todennäköisesti melko vähällä käytöllä ja sen ylläpitoon ei ole kovin paljon panostettu. Keinujen turva-alue on kulunut kuopalle ja keinut ovat muutenkin nykyisten turvavaatimusten vastaisia. Välineet ovat havaintojeni mukaan alkuperäisiä ja voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Kohteessa voisi mielestäni harkita mahdollisuutta yhteiseen leikkialueeseen naapuriyhtiön kanssa. Naapuriyhtiön pihassa oli enemmän tilaa leikkialueelle, mutta sekin oli jo aikaa nähnyt ja uudistamisen tarpeessa, niin turva-alueiden kuin välineidenkin osalta (kuva 8).

KUVA 7. Leikkialue, Hervannan kohde A.

KUVA 8. Hervannan A-kohteen naapuriyhtiön leikkialue.

Kohteen B leikkialue on sijoitettu viisaasti jo suunnitteluvaiheessa rakennusten ympäröimälle sisäpihalle. Täten leikkialue on helposti tarkkailtavissa myös asunnoista. Alue sisältää hiekkalaatikon, keinut, liukumäen, kaksi jousikeinua ja penkkejä. Leikkivälineet ovat suhteellisen uusia ja tyydyttävässä kunnossa (kuva 9). Turva-alusta on tehty tarpeeksi laajaksi alueeksi, jolloin se suojaa koko leikkialuetta. Leikkialueella tulisi muistaa säännöllinen kunnossapito ja huolto, varsinkin keinujen turva-alueiden nopean kulumisen vuoksi, sekä säännölliset turvallisuustarkastukset.

KUVA 9. Leikkialue, Hervannan kohde B.

6.2.2 Kalevan kohteiden leikkialueet

Kalevassa kohde A on vuonna 1995 valmistunut 28 asunnon kerrostalo yhteisellä piha-alueella kahden muun kerrostaloyhtiön kanssa. Kohde B on vuonna 1996 valmistunut 54 asunnon kahdesta kerrostalosta muodostuva yhtiö, joka jakaa pihansa vielä kolmannen kerrostalonyhtiön kanssa. Molemmat piha-alueet ovat suojaisia ja lähes täysin rakennusten ympäröimiä.

Kohteen A piha-alue on hyvin laaja ja siinä olisi mahdollisuuksia vaikka isommallekin leikkialueelle (kuva 10). Leikkialue sisältää hiekkalaatikon, keinut, liukumäen, jousikeinun ja koripallotelineet. Piha-alueesta kuitenkin huomaa, että siitä ei ole pidetty huolta, eikä sen suunnitteluun ole panostettu. Esimerkiksi tomutustelineet ja muut kuivaustelineet olisi voinut sijoittaa leikkialueesta erilleen, kun tällä hetkellä ne ovat hyvinkin läsnä leikkialueen ympärillä ja aiheuttavat muun muassa houkutusia niiden käyttöön leikkivälineinä.

KUVA 10. Pienten lasten alue, Kalevan kohde A.

Alue on näennäisesti jaettu oleskelualueeseen ja pienten ja isompien lasten leikkialueeseen. Oleskelualue on epäsiistissä kunnossa ja leikkivälineet on sijoitettu hyvin hajanaisesti. Keinut ja niiden turva-alusta on uusittu vuonna 2009 teetetyn huoltoraportin ohjeistuksen mukaan, mutta muuten saneerausehdotusta ei ole laitettu käytäntöön (kuva 11).

KUVA 11. Uudistetut keinut, Kalevan kohde A.

Kohteen B leikkialue on myös jaettu pienten ja isompien lasten leikkialueeseen, mutta onnistuneemmin kuin kohde A. Alue sisältää hiekkalaatikon, useamman keinun, pienille lapsille suunnatun liukumäen ja isommille lapsille suunnatun liukumäki-kiipeilytelineyhdistelmän. Pienemmille lapsille suunnattu liukumäki vaikutti jo aikaa nähneeltä ja on vähintään huoltomaalauksen tarpeessa (kuva 12). Liukumäki-kiipeilytelineyhdistelmä taas on hankittu myöhemmin ja se vaikutti olevan hyvässä kunnossa. Leikkialueen turva-alustat vaikuttivat kuitenkin kokonaisuudessaan melko puutteellisilta. Keinujen kuntoa en voinut arvioida, koska ne on ilmeisesti talven ajaksi otettu pois käytöstä ja niitä ei oltu vielä palautettu.

KUVA 12. Pienten lasten alue, Kalevan kohde B.

6.2.3 Linnainmaan kohteiden leikkialueet

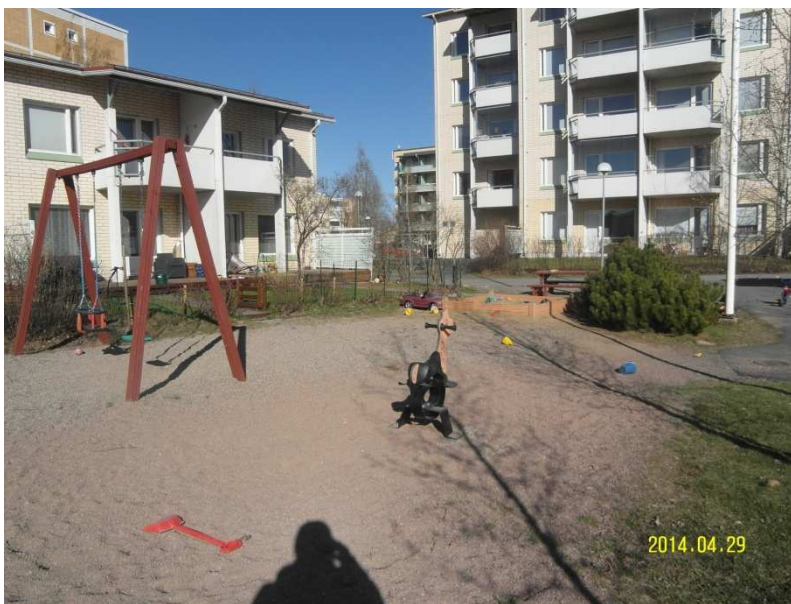
Linnainmaan kohde A on vuonna 1994 valmistunut kerrostalosta ja luhtitalosta koostuva 52 asunnon alue, joka muodostaa suojaisen pihapiirin talon sisäpihalle. Kohde B on vuonna 1998 valmistunut 29 asunnon yhtiö koostuen yhdestä rivitalosta ja yhdestä kerrostalosta. Sen pihapiiri on suojainen alue rakennusten ympäröimänä.

Kohteen A leikkialue on hyvin supistettu. Se sisältää hiekkalaatikon, keinut ja penkki-pöytäyhdistelmän (kuva 13). Leikkialueen turva-alustat on päivitetty standardien mukaisiksi ja alue näytti olevan tyydyttävässä kunnossa.

KUVA 13. Linnainmaan kohde A.

Kohteen B leikkialue on saneerattu vuonna 2009 tehdyn huoltoraportin puutelistauksen jälkeen. Alue sisältää hiekkalaatikon, keinut, liukumäki-kiipeilytelineyhdistelmän ja jousikeinun. Leikkialueen välineet olivat erittäin hyvässä kunnossa ja turva-alueet vaikuttivat standardien mukaisilta (kuva 14). Saneeraus on tehnyt pihalle erittäin hyvää ja se näytti hyvin viihtyistältä.

KUVA 14. Leikkialuen keinut, jousikeinu ja hiekkalaatikko, Linnainmaan kohde B.

6.3 Mahdollisuus yhteiseen/yhteisiin leikkipaikkoihin naapuriyhtiöiden kanssa

Mahdollisuus yhteisen leikkipaikan toteuttamiseen naapuriyhtiön kanssa on käytännössä hankala toteuttaa. Piha-alue ei saisi sijaita yli 50m päässä asunnosta ja kulkureitin alueella tulisi olla liikenteellisesti turvallinen. Leikkialueen pitäisi myös sijaita niin, että sinne on asunnoista suora näkö- ja kulkuyhteys. Rakennustietosäätiö määrittelee myös, että kun tontilla on kaksi tai useampia asuntoja tulisi alueella olla leikkialue, joka täyttää julkisille leikkialueille asetetu turvallisuusvaatimukset.

Arvioimistani kohteista vain Hervannan kohde A täyttäisi nämä vaatimukset ja sen toteuttaminen nostaisi varmasti näiden asuntojen kysyntää. Muiden kohteiden osalta nykyisiä leikkialueita tulisi tilanteen mukaan joko saneerata kokonaan tai huolehtia ainakin turvanormien täyttymisestä ja mahdollisesti huoltomaalata. Huoltomaalauksella pidennetään välineen kokonaiskäyttöikä ja saneerausta voidaan siirtää myöhemmäksi.

6.4 Julkisten leikkipaikkojen käyttömahdollisuudet

Mielestäni asunto-osakeyhtiö ei voi luottaa vain julkisten leikkipaikkojen käyttömahdollisuuksiin. Julkiset leikkipaikat ovat harvemmin niin lähellä asuntoa, että sitä pystyisi valvomaan suoralla näköyhteydellä asunnosta. Kulkureittikin kulkisi todennäköisesti ajoneuvoliikenteen läpi tai läheisyydestä. Pienten lasten kanssa kulkeminen ei ole aina helppoa ja oman pihan leikkimahdollisuus on rikkaus ja se nostaa omassa luokassaan asunnon kysyntää.

6.5 Yhteenveto

Pihojen perusleikkivälineitä ovat hiekkalaatikko, keinu sekä pöydät ja penkit. Nämä välineet eivät ole iso investointi, mutta tuovat paljon iloa pienemmille lapsille, joiden oleskeluympäristö on vielä pieni. Mielestäni näiden kunnossapito ei vaadi ylimääräistä ponnistelua, vaan jo vuosittaisella perushuollolla saataisiin välineet pidettyä kunnossa ja pitkäikäisinä. Kun huoltosopimukseen kirjataan jo valmiiksi nämä perushuollon kohdat, en usko että ne vuosittaisella tasolla tuovat isoja kustannuslisiä. Ja kun välineistä pidetään huolta ja ne ovat pitkäikäisiä, ei jouduta turvautumaan saneeraukseen, joka on jo isompi kertainvestointi.

Turvallisuusvaatimukset koskevat siis myös vanhoja leikkivälineitä. Niiden turvallisuuden arviointi on taloyhtiölle kannattavaa ja korjauksille ja uusimisille tulisi laatia aikataulu. On kuitenkin muistettava myös, että kun leikkivälineet ovat taloyhtiön pihassa, niiden täytyy olla kunnossa tai sitten ne pitää ottaa kokonaan pois.

7 POHDINTA

Rakennusten ikääntyessä myös leikkikentät ikääntyvät ja samalla leikkivälineiden turvallisuusvaatimukset kiristyvät. Leikkipaikat muuttuvat entistä kontrolloidummiksi leikkiympäristöiksi ja taloyhtiöiltä vaaditaan niiden ylläpitoon enemmän aikaa ja rahaa. Tämä on johtanut siihen, että monet taloyhtiöt ennemmin luopuvat leikkialueistaan kuin panostaisivat niihin. Onko keskittyminen pelkästään isompiin ja hienompiin julkisiin leikkikenttiin sitten kuitenkin se paras vaihtoehto? Käytettäessä julkisia leikkikenttiä on lapsen huoltajalla aina oltava mahdollisuus lähteä pois kotipihan läheisyydestä ja ulkona tapahtuvan leikkiajan järjestäminen saattaa vaikeutua.

Tarkentuneet turvallisuusstandardit sekä kehittyvät leikkivälineet tuovat kuitenkin pääasiassa positiivisia vaikutuksia leikkipaikkojen kehittymiseen. Ammattilaisten yhteistyönä laaditut turvallisuusstandardit antavat niin leikkipaikkojen suunnittelijoille kuin välinevalmistajillekin selkeät suuntaviivat turvallisuuden edistämiseksi lasten leikkikentillä. Yhteiset pelisäännöt järjeistävät toimintaa, lisäävät turvallisuutta ja helpottavat jokapäiväistä elämäämme. Siksi olisikin erityisen tärkeää, että uudet sekä vanhemmat leikkipaikat pyrittäisiin säännöllisellä huollolla ja ylläpidolla sekä ammattitaitoisella suunnittelulla saamaan turvallisuusstandardien mukaisiksi.

Hyvä leikkikenttä tarjoaa haasteita joita lapsi tarvitsee kehittyäkseen. Lapset ovat pelottomia eivätkä he pelkää epäonnistumista. Leikkialueen tulisikin tarjota lapselle paikka jossa haastaa itsensä erilaisiin suorituksiin kontrolloidussa ympäristössä. Turvallisellakin leikkikentällä saattaa kuitenkin sattua kaikenlaisia onnettomuuksia. Vaikka riskin todennäköisyys olisi häviävän pieni, se voi kuitenkin toteutua. Oikein toteutetulla leikkikentällä mahdollinen onnettomuus, esimerkiksi putoaminen, tapahtuu kuitenkin turva-alustalle vähentäen onnettomuuden seurauksia, kun taas leikkikentän ulkopuolella alusta voi olla vaikka asfalttia, jolloin seuraukset olisivat varmasti pahemmat.

Onnistunut suunnittelu ja viihtyisät leikkivälineet eivät välttämättä tee leikkipaikasta turvallista ja kestävää leikkiympäristöä. Säännölliset turvallisuustarkastukset ovat tärkeä osa leikkipaikan turvallisuuden seurantaan unohtamatta kuitenkin ylläpito- ja huoltotoimintojen tärkeyttä leikkivälineiden turvallisuuden ylläpidossa.

Kuluttajaturvallisuuslain huolellisuusvelvoitteen mukaan leikkipaikan omistaja on vastuussa siitä, että leikkipaikka on ja pysyy turvallisena ja huoltotoimenpiteistä huolehditaan. Laki myös vaatii turvallisuusasiakirjan laadintaa, koska se on yksi hyvä tapa osoittaa, että tämä huolellisuusvelvoite on hoidettu. Oleellista on kuitenkin myös, että itse turvallisuusasiakirjaa ylläpidetään ja päivitetään säännöllisesti.

Leikkipaikkojen turvallisuus on tärkeä aihe. Koska vastuu leikkipaikan ylläpidosta ja turvallisuudesta on aina leikkipaikan omistajalla, on huolestuttavaa kuinka moni leikkipaikka on edelleen täysin turvallisuusstandardien vastaisessa kunnossa. Jos leikkipaikalla on jo sattunut onnettomuuksia, on huonokuntoisten leikkipaikkojen huolto- tai poistotoimenpiteet käytännössä jo liian myöhäisiä.

LÄHTEET

Finlex. 2011. Kuluttajaturvallisuuslaki. [Viitattu 5/2014]
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110920>

Finlex. 1999. Maankäyttö ja Rakennuslaki. [Viitattu 5/2014].
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Junttila E. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä. Viherympäristöliiton julkaisu 45. Helsinki.

Karvinen J. Norra J. Horelli L. Kaaja M. Kukkonen H. Kyttä M. 2002. Lasten liikuntapaikkojen suunnittelu. Opas suunnittelun ammattilaisille, liikuntapaikkojen rakentajille, viherrakentajille ja kaikille lasten kanssa toimiville. Hämeenlinna. Rakennustieto Oy.

Kotiympäristö turvalliseksi. Opas koulutus- ja neuvontatyötä tekeville.[viitattu 5/2014]
<http://www.kotitapaturma.fi/wp-content/uploads/2011/08/Kotiymparisto-turvalliseksi-2010.pdf>

KuTul, Kuluttajaturvallisuuslaki [viitattu 5/2014]
<http://www.tukes.fi/fi/toimialat/kuluttajaturvallisuus>

LK. Liikunta vaikuttaa lasten ja nuorten kehitykseen. 2011. [viitattu 5/2014]
http://www.ukkinstituutti.fi/tietoa_terveysliikunnasta/liikunnan_vaikutukset/ikakaudet/liikunta_vaikuttaa_lasten_ja_nuorten_kehitykseen

Pouttu, P. 2011. Leikkipaikkojen talvihoito. Maisemasuunnittelun koulutusohjelma. Hämeen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Rissanen, H. Määräykset ja kunnossapito hallinnassa, ulkoleikit turvallisina. 2008. [viitattu 5/2014]
<http://www.kiinteistoklubi.com/piha/89-leikkialueet/462-maaeraeykset-ja-kunnossapito-hallinnassa-ulkoleikit-turvallisina>

RT 13-11143. Konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot. KSE 2013. Rakennustieto. Helsinki.

RT 89-10966. Ulkoleikkipaikat. Rakennustieto. Helsinki.

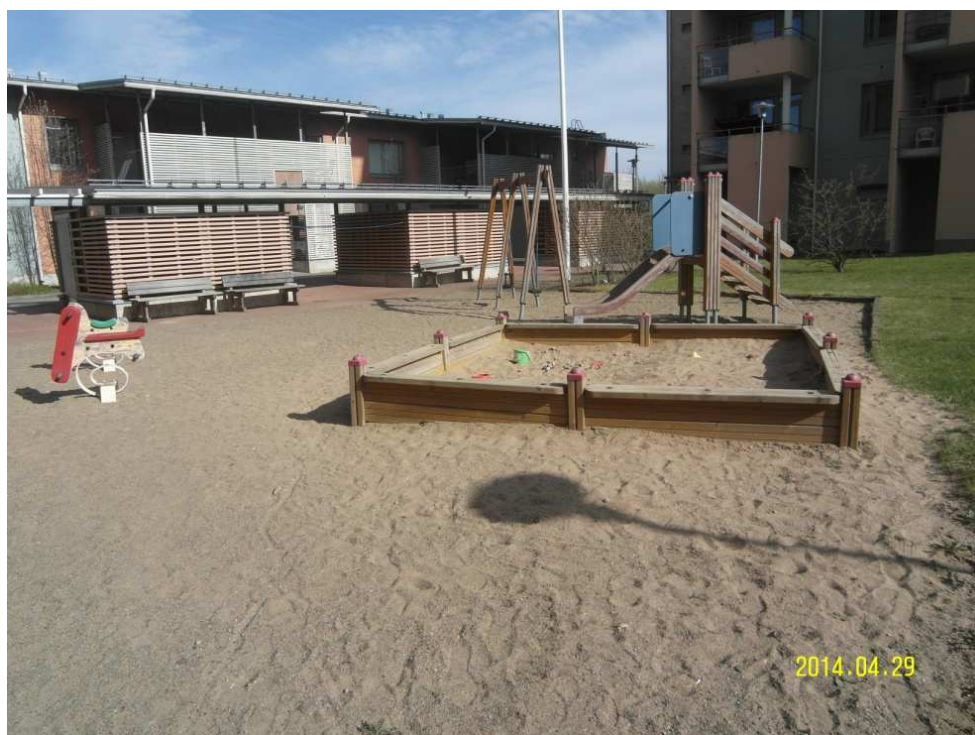
SFS-Käsikirja 143. 2009. Leikkikenttävälineet 2009. 3. painos. Suomen standardisoimisliitto. SFS ry. Helsinki.

Takala, R. Leikkivälineiden kunto taloyhtiöiden vastuulla. 2006. [viitattu 5/2014]
<http://www.kiinteistoklubi.com/piha/89-leikkialueet/453-leikkivaelineiden-kunto-taloyhtioen-vastuulla>

Valkama, J. 2012. YH-Asumisoikeus Länsi Oy Kiinteistöjen ylläpidon päätoimintaperiaatteet 2012 – 2016. Rakennustekniikan koulutusohjelma. Tampereen Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

LIITTEET

Liite 1. Leikkikentän turvallisuussuunnitelma, Tampereen Hervanta B.

LEIKKIKENTÄN TURVALLISUUSUUNNITELMA

Tampereen Hervanta B

YH-Antura Oy, 2014

www.yhkodit.fi

SISÄLLYS

1	YLEISTÄ LEIKKIKENTTIEN TURVALLISUUSSUUNNITELMASTA.....	3
2	VASTUUHENKILÖT.....	4
2.1	Turvallisuuden ja ylläpidon vastuuhenkilöt.....	4
2.2	Vastuuhenkilöiden ohjeistus.....	4
2.3	Eri osapuolten vastuu.....	5
3	KUNNOSSAPITO.....	6
3.1	Tarkastukset.....	6
3.2	Huolto.....	7
3.3	Korjaukset.....	7
3.4	Talvikunnossapito.....	8
3.5	Tarkastus-, huolto- ja korjaustoimenpiteiden arkistointi.....	8
4	ONNETTOMUUDET.....	10
4.1	Ohjeistus onnettomuustilanteissa.....	10
4.2	Onnettomuuksista tiedottaminen.....	11
4.3	Onnettomuuskirjanpito.....	11
5	RISKIEN ARVIOINTI.....	12
5.1	Riskit.....	12
5.2	Riskien hallinta.....	12
6	PALVELUKÄYTTÄJIEN OHJEISTUS.....	14
6.1	Tietokyltti.....	14
6.2	Tiedot leikkikentästä.....	14
7	YHTEENVETO.....	15
	LÄHTEET.....	16
	LIITTEET.....	17
	Liite 1. Onnettomuuden tapausilmoituslomake (TUKES).....	17
	Liite 2. Ilmoitus onnettomuudesta kunnan valvontaviranomaiselle (Tukes).....	19

1 YLEISTÄ LEIKKIKENTTIEN TURVALLISUUSUUNNITELMASTA

Leikkikentät ja leikkivälineet ovat kuluttajaturvallisuuslainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia palveluita ja tavaroita. Lain mukaan niistä ei saa aiheutua vaaraa käyttäjille. Vastuu turvallisuudesta on leikkivälineiden valmistajilla, leikkikentän ylläpitäjällä ja omistajalla.

Kuluttajaturvallisuuslain seitsemännen pykälän mukaan leikkikenttiä tarjoavien toiminnanharjoittajien on laadittava toimintaansa koskeva turvallisuusasiakirja, joka sisältää suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Tämä leikkikentän turvallisuusuunnitelma toimii kuluttajaturvallisuuslain vaatimana turvallisuusasiakirjana.

2 VASTUUHENKILÖT

2.1 Turvallisuuden ja ylläpidon vastuuhenkilöt

Leikkikentän omistaja on:

YH-Antura Oy

Aleksis Kiven katu 26

33200 Tampere

Avoinna ma-pe 9-15

Leikkikentän vastuuhenkilönä toimii yhtiön isännöitsijä.

isannointi.tampere@yhkodit.fi

Rutiininomaiset silmämääräiset tarkastukset ja kausittaiset toiminnalliset tarkastukset tekee huoltoyhtiö HH Kiinteistöpalvelut Oy.

HH Kiinteistöpalvelut Oy

Kanjoninkatu 4

33720 Tampere

Asiakaspalvelu 010 3950 395

Päivystys 010 3950 395

hhkp@hhkp.fi

2.2 Vastuuhenkilöiden ohjeistus

Turvallisuusasiakirja tulee käydä läpi henkilökunnan kanssa. Henkilökunnalle tulee kerrata turvallisuussuunnitelman sisältä säännöllisesti ja uudet työntekijät tulee perehdyttää suunnitelmaan.

2.3 Eri osapuolten vastuu

Kuluttajaturvallisuuslain 3§:n huolellisuusvelvoite lähtee siitä, että palvelun tarjoaja varmistuu palvelun turvallisuudesta. Vastuu leikkikenttien turvallisuudesta on leikkikenttävälineiden valmistajilla, leikkikentän ylläpitäjällä ja omistajalla.

Leikkikenttävälineiden valmistajat ovat vastuussa valmistamiensa leikkivälineiden turvallisuudesta. Leikkivälineiden on täytettävä niitä koskevat turvallisuusstandardit ja valmistajan pitää olla tietoinen säädöksissä tapahtuvista muutoksista. Ylläpitäjän ja omistajan tulee huolehtia siitä, että se hankkii käytettäväksi turvallisia leikkikenttävälineitä. Välineet tulee asentaa valmistajien antamien ohjeiden mukaisesti ja niiden rakenteellisesta turvallisuudesta pitää huolehtia koko niiden käyttöajan ajan. Laitteiden riittävästä huollosta ja kunnossapidosta sekä säännönmukaisesta tarkastamisesta on myös huolehdittava.

Edellä mainittujen tahojen vastuu ei kuitenkaan poista lasten ja huoltajien ja lapsia hoitavien henkilöiden vastuuta lasten turvallisuudesta ja valvonnasta leikkikentillä.

3 KUNNOSSAPITO

3.1 Tarkastukset

Leikkikentillä tulee suorittaa kolmen tason tarkastuksia: vuositarkastuksia, toiminnallisia tarkastuksia ja rutiininomaisia silmämääräisiä tarkastuksia. Lisäksi ennen leikkikentän käyttöönottoa tulee suorittaa yksityiskohtainen käyttöönottotarkastus, jossa käydään läpi kaikki leikkipaikan rakenteet. Tiedossa oleva tarkastus parantaa leikkipaikan rakentamisen laatua suunnittelusta toteutukseen. On tärkeää, että tarkastuksissa tiedostetaan leikkivälineiden mahdolliset puutteet ja niiden korjaaminen.

Rutiininomainen silmämääräinen tarkastus on leikkivälineiden tarkastelua normaalin käytön tai esimerkiksi ilkivallasta johtuvien rikkoutuneiden osien huomioimista ja niihin puuttumista. Myös leikkikentän huoltoväylien kulkukelpoisuus tarkastetaan. **Tarkastus tehdään noin viikon välein.**

Toiminnallinen tarkastus on yksityiskohtaisempi tarkastus, jossa tarkastetaan välineiden toiminta ja stabiliteetti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kiinteästi asennettuihin osiin ja erityisesti kulumisesta johtuviin vikoihin. Tarkastus voidaan suorittaa esimerkiksi turva-alustoille, leikkivälineiden rakenteille ja muille leikkikentän rakenteille. **Tarkastus tehdään noin kolmen kuukauden välein.**

Vuositarkastuksessa tulisi kiinnittää huomiota muun muassa perustuksiin ja pintoihin, sään aiheuttamiin vaurioihin ja erityisesti kiinteästi asennettuihin osiin. Vuositarkastus on ennakoiva tarkastus tulevista toimenpiteistä. Vuositarkastuksen tulisi suorittaa vain ulkoleikkipaikkoihin pätevä turvatarkastaja. **Tarkastus tehdään kerran vuodessa.**

3.2 Huolto

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi omistajan tai kentän ylläpitäjän olisi varmistettava, että jokaiselle leikkikentälle laaditaan tarkoituksenmukainen tarkastussuunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää luettelo osista, jotka tarkastetaan eri tarkastusmenetelmin, ja tarkastuksen toteuttamismenetelmät.

Huoltotoimenpiteitä ovat esimerkiksi:

- Ruuvien kiristys, ulkonevien naulojen sisään lyöminen, laakereiden voitelu.
- Irtokivet, laudanpätkät, kepit ja muu irtotavara tulee siirtää pysyvästi pois leikkipaikan läheisyydestä. → Erityistä huomiota tulee kiinnittää lasin siruihin ja muihin vaarallisiin roskeisiin.
- Jos leikkipaikalla on eläinten jätöksiä, ne tulee siivota pois välittömästi.
- Mahdolliset irtokalusteet tulee siirtää niille varatuille paikoille.
- Välineissä ilmenevistä vioista on ilmoitettava eteenpäin.
- Turva-alustojen turvahiekan tasoittaminen ja siistiminen.

3.3 Korjaukset

Leikkikenttien tarkastuksissa havaitut puutteet pyritään korjaamaan mahdollisuuksien mukaan heti tarkastusten yhteydessä. Jos kaikkia vioittuneita laitteita ei pystytä korjaamaan heti, viat kirjataan ylös ja korjataan kiireellisyysjärjestyksessä. Erityisesti vaaraa aiheuttavat viat on korjattava heti. Mikäli laite voi rikkinäisenä aiheuttaa vaaraa, se eristetään kunnes vika on korjattu.

3.4 Talvikunnossapito

Leikkikentällä ei ole erityistä talvikunnossapitoa. Keinut otetaan pois talveksi turvallisuuden ylläpitämiseksi myös talvella.

Mikäli leikkipaikalla järjestetään talvikunnossapitoa, on talvella tarkastus ja kunnossapito tehtävä mahdollisuuksien mukaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin kesälläkin huomioiden talven erikoisolosuhteet. Jos lunta tulee paljon, se luodaan välineestä pois. Jos jäätä pääsee kertymään portaille, se hakataan pois. Kulkuväylät hiekoitetaan. Toimenpiteiden periaate on, että talviajan olosuhteet eivät saa tehdä välineestä vaarallista.

3.5 Tarkastus-, huolto- ja korjaustoimenpiteiden arkistointi

Huoltohenkilöstö kirjaa huoltokirjaan viikoittaisissa rutiininomaisissa silmämääräisissä tarkastuksissa havaitut puutteet ja ongelmakohdat ja tekee mahdolliset huolto- ja korjaustoimenpiteet. Toiminnallisissa tarkastuksissa esille tulevat suoritettavat huoltotoimenpiteet kirjataan tarkastusraporttiin. Vuositarkastuksissa kirjataan tarkastuksessa havaitut puutteet ja tarvittavat toimenpiteet sekä kiinnitetään huomiota Tukesin laatiman leikkikenttien turvallisuuden tarkastuslistassa oleviin kohtiin ja kirjataan huomiot tarkastusraporttiin.

4 ONNETTOMUUDET

4.1 Ohjeistus onnettomuustilanteissa

Leikkipaikalle on sijoitettu opastaulu, johon on merkitty yleinen hätänumero, leikkipaikan nimi ja osoite

Ohjeita huoltohenkilöstölle sekä leikkikenttäpalvelujen käyttäjille leikkikentällä tapahtuvan onnettomuuden varalta:

1. Arvioi onnettomuuden vakavuus ja selvitä onnettomuuspaikka leikkikentällä olevasta tietokyltistä. Jos tarvitaan ambulanssia, soitetaan yleiseen hätänumeroon 112 ja tilataan ambulanssi leikkipaikan osoitteeseen. Lievemmissä tapauksissa loukkaantunut ohjataan lähimpään terveyskeskukseen.
2. Leikkikenttien vastuuhenkilö ja tarkastuksen suorittajat perehtyvät mahdollisimman pian onnettomuuden vakavuuteen ja syyhyn. Jos uhrille on aiheutunut hengen- tai muun vakavan onnettomuuden vaara, tulee leikkiväline tai muu rakenne, jossa onnettomuus tapahtui, asettaa välittömästi käyttökieltoon. Väline ympäröidään huomionauhalla ja siihen asennetaan kyltti, jossa on teksti ”onnettomuuden vuoksi väline on käyttökiellossa”. Jos onnettomuus on lievä tai jos onnettomuuden syynä ei ole leikkiväline, välinettä ei aseteta käyttökieltoon.
3. Leikkikentän vastuuhenkilö ja tarkastusten suorittajat pitävät paikan päällä palaverin, jossa päätetään välineelle tehtävistä toimenpiteistä.

4.2 Onnettomuuksista tiedottaminen

Leikkikentän vastuhenkilö tai leikkikenttäpalvelujen käyttäjä laatii onnettomuudesta muistiinpanot tai täyttää tapausilmoituslomakkeen, johon tulee merkitä seuraavat tiedot:

- A. Päivämäärä ja onnettomuuden ajankohta ja tapahtumapaikka.
- B. Onnettomuuden uhrin ikä, sukupuoli ja vaatetus jalkineet mukaan luettuna.
- C. Onnettomuuden aiheuttanut väettoline.
- D. Onnettomuuspaikalla olleiden lasten lukumäärä.
- E. Onnettomuuden kuvaus.
- F. Aiheutunut vamma sekä vahingoittunut kehon osa.
- G. Tehdyt toimenpiteet.
- H. Todistajan lausunnot.
- I. Tapahtuman aiheuttamat muutokset välineeseen.

Tapausilmoituslomake löytyy tämän turvallisuussuunnitelman liitteistä (liite 1).

Leikkikenttien vastuhenkilö tiedottaa leikkipaikoilla tapahtuneista vakavimmista onnettomuuksista kunnan valvontaviranomaiselle ilmoituslomakkeella (lomake 2) ja yhteisissä kokouksissa keskustellaan onnettomuustapauksista.

Vakavimmista leikkivälineissä sattuneista onnettomuuksista tulee toimittaa tieto myös välinevalmistajalle. Jos leikkivälineessä on vakava turvallisuuspuute, tulee myös selvittää, missä muissa paikoissa välineitä on, ja tehtävä tarvittaessa korjaustoimenpiteet myös niihin.

4.3 Onnettomuuskirjanpito

YH-kotien tulee pitää säännöllistä onnettomuuskirjanpitoa tapahtuneista onnettomuuksista. Onnettomuuskirjanpito on työkalu turvallisuustoiminnan kehittämisessä. Onnettomuuskirjanpitoa tulisi seurata säännöllisesti, jotta mahdolliset vaaranpaikat leikkikentillä tulisivat selville. Kirjanpidon ja sen seurannan avulla voidaan suunnitella ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä onnettomuuksien välttämiseksi.

5 RISKIEN ARVIOINTI

5.1 Riskit

Leikkipaikka on lasten leikkimiseen tarkoitettu alue, jonka suunnittelussa on otettu huomioon lapsen turvallisen leikin edellytykset terveellisessä ympäristössä. Riskien arviointi on turvallisuussuunnittelun lähtökohta. Se on keskeinen osa turvallisuussuunnittelua ja toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuutta.

Riskit kuuluvat oleellisesti leikkipaikkoihin ja muutenkin kaikkiin ympäristöihin, joissa lapset viettävät aikaa leikkien. Leikkipaikkojen on tarkoitus tarjota lapsille mahdollisuus kohdata hyväksyttäviä riskejä innostavassa, haastavassa ja valvotussa oppimisympäristössä. Leikkipaikkojen suunnittelussa tulisi pyrkiä siihen, että lapsille tarjotaan riittävästi haasteita, mutta samalla heitä suojellaan vakavilta loukkaantumisilta. Leikkipaikoissa pienille riskeille altistuminen on hyödyllistä, sillä se tyydyttää ihmisen perustarvetta ja antaa lapsille mahdollisuuden oppia riskeistä ja niiden seuraamuksista valvotussa ympäristössä.

Leikkikentällä mahdollisia vaaratilanteita ovat esimerkiksi erilaiset putoamiset, juuttumiset tai törmäykset. Leikkikenttien kunnossapitotyöt ja leikkikentän lähistöllä olevat tiet ja vesistöt voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Myös leikkivälineiden vääränlainen käyttö voi johtaa vaaratilanteisiin.

5.2 Riskien hallinta

Riskejä hallitaan koko leikkikentän elinkaaren ajan. Leikkikenttää suunniteltaessa valitaan sijainti niin, että mahdollisimman vähän riskejä muodostuu. Leikkikenttiä koskevia standardeja noudatetaan ja leikkivälineiden turva-alueista tehdään riittävän suuret. Leikkikenttä rajataan aidalla, jos lähistöllä on vaaraa aiheuttavia tekijöitä.

Leikkikentän rakentamisvaiheessa riskejä pystytään minimoimaan suunnitelmaa noudattamalla ja leikkivälineiden oikeaoppisella asentamisella. Myös rakentamisen moitteeton laatu parantaa leikkipaikkojen turvallisuutta ja vähentää riskejä.

Säännölliset tarkastukset edistävät leikkikenttien turvallisuutta, koska tarkastusten avulla pystytään havainnoimaan riskejä aiheuttavat tekijät. Tarkastuksia seuraavana toimenpiteenä tehdään leikkikenttien huollot ja korjaukset, jolloin leikkikenttä ja sen välineet mahdollistavat jatkuvasti turvalliset leikkiolosuhteet. Huollon ja korjausten kiireellisyys riippuu siitä, kuinka vaaralliseksi vika määritellään; kiireelliset viat korjataan välittömästi.

Myös tarkastusten, huollon ja onnettomuuksien kirjanpidolla ja dokumentoinnilla parannetaan leikkikenttien turvallisuutta, koska kirjanpidon avulla pystytään paremmin tunnistamaan riskejä aiheuttavat tekijät ja puuttumaan niihin.

6 PALVELUKÄYTTÄJIEN OHJEISTUS

6.1 Tietokyltti

Onnettomuustilanteiden varalta leikkikentillä on oltava tietokyltti, jossa on tarpeelliset tiedot leikkikentästä. Tietokyltissä pitää olla ainakin leikkikentän nimi ja osoite, sijainti kartalla, yleinen hätänumero, ylläpitäjän tiedot sekä ilkevallan ilmoittamista varten YH-kotien kohteen isännöitsijän puhelinnumero. Kaikille suunnitelluille leikkikentille tulee toimittaa toteutusvaiheessa tietokyltti.

Toiminnan harjoittajan on selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla annettava kuluttajalle tarvittavat tiedot kuluttajapalveluun liittyvistä vaaroista. Mikäli leikkivälineeseen tarvitaan erillistä opastusta sen käytössä, tulee siitä ilmoittaa erillisessä kyltissä, jos siihen on riskiperusteisesti tarvetta.

6.2 Tiedot leikkikentästä

Tampereen Hervanta B, leikkikenttä

Osoite: Hervanta B, Hervanta

Huoltoasiat: HH-Kiinteistöpalvelut Oy, p.010 3950 395.

hhkp@hhkp.fi

Ylläpitäjä: YH-Antura Oy

Vastuhenkilö: Isännöitsijä, p.

Yleinen hätänumero: 112

7 YHTEENVETO

Tämä turvallisuussuunnitelma on palvelun tarjoajan tarjoama työkalu turvallisuustoiminnan järjestämiseksi ja kirjaamiseksi. Tässä suunnitelmassa kirjallisesti esitettyjen tietojen lisäksi toiminnanharjoittajan tulee myös käytännössä toimia turvallisuusasiakirjassa esitetyllä tavalla ja pitää huoli siitä, että henkilökunta tuntee ja osaa turvallisuusasiakirjan mukaisen toiminnan.

Asiakirja tehdään ensisijaisesti toiminnanharjoittajaa itseään varten eikä viranomaisia varten. Turvallisuussuunnitelman tulee olla realistinen ja sen tulee sisältää nimenomaan ne tiedot, joita leikkikenttätoiminta edellyttää. Turvallisuussuunnitelma tulee pitää jatkuvasti ajan tasalla ja sitä on päivitettävä olosuhteissa tapahtuvien muutosten myötä. Turvallisuussuunnitelman tärkein tavoite on parantaa turvallisuutta leikkikentillä.

LÄHTEET

Turvallisuus ja kemikaalivirasto TUKES. www.tukes.fi

www.yhkodit.fi

KuTul Kuluttajaturvallisuuslaki. www.finlexs.fi

SFS-Käsikirja 143. Leikkikenttävälineet 2009.

Esa Junttila. 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä.

Viherympäristöliitto. www.vyl.fi

LIITTEET

Liite 1. Onnettomuuden tapausilmoituslomake (TUKES)

TAPAUSSILMOITUSLOMAKE

Täytä lomake mahdollisimman pian tapahtuman (onnettomuuden tai läheltä piti - tilanteen) jälkeen. Palauta lomake täytettynä yrityksessänne / organisaatiossanne sovittulle yhdys henkilölle. Jatka lomaketta tarvittaessa kääntöpuolelle.

<i>Onnettomuuden tai läheltä piti -tilanteen tapahtumapaikka</i>	<i>Päivämäärä ja kellonaika</i>
<i>Loukkaantuneen henkilön henkilötiedot</i>	
Nimi	Henkilötunnus
Osoite	Puhelinnumero
Sähköpostiosoite	
<i>Tiedot tapahtumasta</i>	
Minkälaisessa toiminnassa tilanne tapahtui?	
Tapahtuman kuvaus (yksityiskohtainen kuvaus, miten onnettomuus tai läheltä piti –tilanne tapahtui?)	
Tapahtuman seuraukset (esim. vamman laatu, loukkaantuneiden määrä)	

Mitä olisi voinut tapahtua?	
Sääolosuhteet tapahtuman aikana	
Tapahtuman syyt	
Miten tapaturma voitaisiin vastaisuudessa välttää / Toimenpide-ehdotuksia?	
Lisätietoja:	
Tapahtumasta on otettu yhteyttä:	
☐ Poliisi ☐ Pelastuslaitos ☐ Yrityksen / organisaation turvallisuusvastaava	☐ Vakuutusyhtiö ☐ Kunnan tuoteturvallisuus- valvontaviranomainen
Päivämäärä, nimi, nimen selvennys ja puhelinnumero	

Liite 2. Ilmoitus onnettomuudesta kunnan valvontaviranomaiselle (Tukes)

**TOIMINNANHARJOITTAJAN ILMOITUS VAARAA
AIHEUTTAVASTA KULUTTAJAPALVELUSTA**

1. Toiminnanharjoittajan yhteystiedot:

nimi, osoite, puhelin- ja fax-numero, sähköposti:

---

2. Tiedot palvelusta:

Toimiala: _____

Tarjottavat toiminnot: _____

Toiminta, jossa onnettomuus / vaaratilanne on _____

tapahtunut: _____

---

3. Tiedot toiminnanharjoittajasta, joka suorittaa ilmoituksesta tehdyn toiminnan (esim. alihankkija), jos muu kuin kohdassa 1. Nimi, osoite, puhelin- ja fax-numero, sähköposti, vastuhenkilö:

---

4. Asiakkaiden määrät / vuosi (arvio):

Asiakkaiden määrä yhteensä:	_____ henkilöä / vuosi, joista
Yritysassiakkaita	_____ henkilöä / vuosi
Muita ryhmiä (esim. koululaisryhmät)	_____ henkilöä / vuosi
Yksityisiä henkilöitä (yksittäiset henkilöt ja perheet)	_____ henkilöä / vuosi

5. Palvelun tarjoaminen:

ympäri vuoden	☐	
tiettyinä ajanjaksona vuosittain	☐	ajanjakso, jona palvelua tarjotaan _____
satunnaisesti tilausten mukaan	☐	tilaisuuksien määrä vuodessa _____

6. Millaista vaaraa palvelu aiheuttaa / on aiheuttanut?

---

7. Millainen onnettomuus / vakava läheltä piti -tilanne palvelussa on sattunut?

1. päivämäärä
2. onnettomuuden / vakavan läheltä piti -tilanteen kuvaus
3. seuraukset
4. osallistuneiden + loukkaantuneiden lukumäärä
5. syytä tapahtumalle
6. osallistujaryhmä
7. sääolosuhteet

Jos tapauksesta on tehty tutkinta, pyydämme lähettämään tutkintaraportin liitteenä.

---

8. Mitä olette tehneet / aiotte tehdä, ettei vastaavia onnettomuuksia / vakavia läheltä piti – tilanteita pääse syntymään (toimenpiteet ja aikataulu)?

---

9. Onko palvelussanne tapahtunut muita onnettomuuksia? Millaisia?

---

10. Jos asiaa on käsitelty julkisuudessa (esim. sanomalehdessä, radiossa, televisiossa), niin missä ja milloin?

---

11. Onko Teillä muita vastaavan kaltaisia palveluita? Kyllä

Ei

Jos on, niin mitä aiotte tehdä asian suhteen

---

12. Oletteko ilmoittaneet asiasta muille viranomaisille? Kyllä Ei

Jos olette, niin mille viranomaisille ja milloin?

---

13. Allekirjoitus, nimenselvennys ja päiväys:

. 20

Lomake palautetaan sen kunnan kuluttajaturvallisuusvalvontaan, jonka alueella vaaran aiheuttanut palvelu suoritettiin.